

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Petra Dostálová

III. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogické asistentství

PROBLEMATIKA SYNDROMU CAN

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Linda Švrčinová

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury, který je přílohou této práce.

V Olomouci dne 1.4.2012

Podpis.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Lindě Švrčinové za odborné vedení bakalářské práce, za poskytnutí cenných rad, ochotu, připomínky a přívětivý přístup. Také děkuji všem pedagogickým pracovníkům z mateřských škol, kteří mi poskytli možnost provádět výzkumné šetření a dále všem respondentům. Také děkuji mé rodině, která mě nejen psychicky podporovala při studiu.

Petra Dostálová

„Týrání dítěte je rozdíl mezi plesknutím přes zadek a ranou pěstí do obličeje.“

Henry C. Kempe

OBSAH

ÚVOD.....	7
I TEORETICKÁ ČÁST	
1 SYNDROM CAN.....	9
1.1 Historie syndromu CAN.....	9
1.2 Formy syndromu CAN.....	10
1.2.1 Týrání fyzické.....	10
1.2.2 Týrání psychické.....	11
1.2.3 Sexuální zneužívání.....	12
1.2.4 Zanedbávání dítěte.....	13
2 ZVLÁŠTNÍ FORMY SYNDROMU CAN.....	14
2.1 Systémové týrání	14
2.2 Organizované zneužívání dětí.....	14
2.3 Rituální zneužívání.....	14
2.4 Munchausenův syndrom v zastoupení (by proxy).....	15
2.5 Šikana.....	15
3 MOTIVACE K TÝRÁNÍ DĚTÍ.....	16
3.1 Rizikové dítě	16
3.2 Rizikový dospělý.....	16
4 MOŽNOSTI LAICKÉ DIAGNOSTIKY SYNDROMU CAN.....	18
4.1 Psychické, fyzické a emocionální ukazatele týrání dětí.....	18
4.2 Diagnostika dětské kresby.....	18
4.2.1 Základní techniky rozboru dětské kresby.....	19
4.2.2 Doporučený postup při rozboru dětské kresby.....	22
4.3 Diagnostika dětské hry.....	22
4.3.1 Vývojové škály hry.....	24
5 PREVENCE SYNDROMU CAN.....	26
6 LEGISLATIVA.....	27

II PRAKTICKÁ ČÁST

7 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....32

7.1 Cíl výzkumu.....32

7.2 Metodologie výzkumu.....32

7.3 Průběh řešení výzkumu.....33

7.4 Soubor respondentů.....34

8 VYHODNOCENÍ DĚTSKÝCH KRESEB.....35

8.1 Kresba č.1.....35

8.2 Kresba č. 2.....37

8.3 Kresba č. 3.....39

8.4 Kresba č.4.....41

8.5 Kresba č. 5.....43

8.6 Kresba č. 6.....45

8.7 Kresba č. 7.....47

8.8 Kresba č. 8.....49

8.9 Kresba č. 9.....51

8.10 Kresba č. 10.....53

8.11 Kresba č. 11.....55

8.12 Kresba č. 12.....57

8.13 Kresba č. 13 opakovaná.....59

9 SHRnutí PRAKTICKÉ ČÁSTI.....61

ZÁVĚR.....62

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....64

SEZNAM PŘÍLOH.....66

SEZNAM ZKRATEK A OBRÁZKŮ.....67

ÚVOD

„...v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění“ (Předmluva Úmluvy o právech dítěte).

Téma bakalářské práce bylo zvoleno na základě zájmu o podoby syndromu CAN a snahy o to, aby se pedagogičtí pracovníci začali více zajímat o problematiku, která se týká týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí. Jelikož pracuji jako učitelka mateřské školy, myslím si, že je důležitá znalost základu diagnostiky dětské kresby, ze které můžeme vyčíst mnohé, co se v dětech skrývá.

Ve společnosti se můžeme setkat s řadou problémů a násilí v různých podobách. Z hlediska násilí se v naší společnosti dostávají do rizikového postavení nejčastěji děti, jejichž rodinné prostředí není takové, jaké bychom si představovali. Tyto děti strádají řadou nedostatků, trpí újmou ve fyzické, psychické a sociální oblasti. Důsledky mohou být až tak extrémní, že dítěti může negativní prostředí způsobit i smrt. Pozice dítěte ve společnosti a pojetí dětských práv závisí na sociálních podmínkách a atmosféře doby. V současné době je problematika syndromu CAN celosvětovým problémem. Všechny negativní vlivy, působící na dítě jako dítě násilného činu, se odráží ve formování osobnosti jedince. Většina forem spadajících do syndromu CAN je vázána na rodinné prostředí. Tím je porušeno základní bezpečí dítěte a role těch nejbližších, kteří mají hájit zájmy dítěte a posilovat jeho základní potřeby.

Cílem bakalářské práce je upozornit učitelky mateřských škol na potřebnost znalosti základu diagnostiky dětské kresby. I když víme, že učitelky mateřské školy nejsou kompetentní dělat rozbor dětské kresby, základy diagnostiky by měly znát, aby mohly pomoci a případnou situaci řešit.

Práce je rozdělena na dvě části-teoretickou a praktickou. Teoretická část vysvětluje pojem „syndrom CAN“ a její podoby. Dále je práce zaměřena na diagnostiku dětské kresby, hry a část práce se zabývá prevencí a legislativou. Teoretická část byla vypracována s pomocí odborné literatury, byla mi nápomocna k pochopení neznámých a důležitých pojmů, které jsem při zpracování bakalářské práce ráda využila.

Praktická část má ověřit dětskou kresbu u dětí předškolního věku a zjistit, jestli se v kresbě nevyskytují varovné indikátory. K tomuto zjištění je použita metoda rozhovoru, dotazníku. Praktická část se skládá z dětských kreseb, vztahujících se k problematice syndromu CAN. Práce s dětmi byla příjemná a inspirativní. Děti vytvářely své kresby v prostředí, které dobře znají, což byly třídy jejich mateřských škol. Tím byla zajištěna větší objektivita a autentičnost praktické části mé bakalářské práce.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 SYNDROM CAN

„Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (syndrom CAN definován jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, jež je v dané společnosti hodnoceno jako nepřijatelné“ (Vágnerová, 2004, s. 593).

Jde o špatné zacházení s dítětem. Tyto příznaky vznikají nedostatkem péče nebo aktivním ubližováním. Dítě trpí zanedbáváním jeho důležitých životních potřeb.

Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče nebo členové rodiny. Toto chování lze chápat jako zneužití fyzické síly či psychické nadřazenosti a moci dospělého nad podřízeným a závislým dítětem (Fischer, Škoda, 2009).

„Syndrom CAN, tedy syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, obecně označován jako Child Abuse and Neglect (CAN) byl převzat z anglosaské literatury a je to soubor příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, rodině především. Jedná se převážně o úmyslné ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími rodinnými příslušníky, hlavně rodiči. Nejvyhranější podobou je úplné zahubení dítěte“ (Dunovský, 1995, s. 15).

1.1 Historie syndromu CAN

Týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je problém, který sahá až k počátkům lidstva. Vnímání a hodnocení tohoto jevu závisí na stupni rozvoje společnosti, hierarchii jejích hodnot, především na hodnotě dítěte a jeho postavení ve společnosti, na kvalitě vztahu rodičů nebo dospělých k dětem. Jak bychom mohli předpokládat s demokratizací společnosti a poznáváním významu dítěte a dětství, ubližování dětem ve všech jeho formách v našem století zdaleka neustalo. Začalo být, ale naopak intenzivněji vnímáno, poznáváno a v nejzávažnějších případech také řešeno. Dlouho považovalo obecné mínění, že týrání je pouze výjimka a že každý, kdo má dítě, o něho pečuje a miluje je. Jedna z prvních dobrovolných organizací, zabývajících se týráním dítěte, byla Národní společnost prevence proti krutostem na dětech. Vznikla v roce 1883 v Liverpoolu a v roce 1884 v Londýně. Dnes představuje velmi významnou instituci a slouží jako model pro celou řadu dalších dobrovolných organizací v této oblasti. Z počátku byla hlavní pozornost věnována fyzickému násilí, vykořisťování dětí námezdní prací, nedostatečné péči, výživě.

V 50. letech 20. století se začali touto problematikou cíleně zabývat lékaři Caffey, Silvermann. Popsali také závažná poranění mnohočetné fraktury, vnější a vnitřní krvácení, poranění různých orgánů atd., které nebylo možné vysvětlit náhodným úrazem.

Poté popsal Kempe v roce 1962 tzv. Syndrom bitého dítěte a šířil nejprve v Severní Americe a později také v celém rozvinutém světě rozsáhlou kampaň proti týrání dětí povinnost hlášení, náležité řešení takových případů odpovědnými orgány, rozvinutí dobrovolných aktivit ve prospěch těchto dětí apod.. V naší republice jsme se začali zabývat tímto problémem až v roce 1970, ale bohužel jen na pediatrické půdě (Dunovský, 1999).

1.2 Formy syndromu CAN

Mezi základní podoby syndromu CAN patří fyzické týrání, psychické týrání a sexuální zneužívání. Chirurgové a rentgenologové si začali všimnout neobvyklých nálezů zranění u dětí. Tyto nálezy vedly k identifikaci tzv. syndromu bitého dítěte (Kempe, 1962). Vedle fyzického týrání se ukázalo, že dítě může být poškozováno i psychickým týráním, sexuálním zneužíváním a zanedbáváním. Tím byl přijat nový termín „syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte“, pro který užíváme zkratku CAN Child Abuse and Neglect (Kocourková, 2000).

1.2.1 Týrání fyzické

„Tělesné týrání je definováno jako tělesné ublížení dítěti, anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěti, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte, a to tam, kde je důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno úmyslně anebo že mu nebylo zabráněno“ (Gjuričová, Kocourková, Koutek, 2000, s. 16).

Děti bývají týrané různorodě, nejčastěji mechanickým poraněním. Krutost tělesného násilí bývá větší u mladších dětí z důvodu bezmoci. Dítě se nemůže bránit, je závislé a odkázané na rodičích, tudíž je vyloučena možnost svěřit se nebo požádat o pomoc (Vaníčková, 1995).

Fyzické týrání představuje všechny nepřiměřené akty násilí na dítěti. Vedle hrubého útoku na dítě, jehož důsledkem je tělesné zranění, trvalé poškození dítěte nebo dokonce úmrtí dítěte, zahrnuje rovněž pravidelně užívané tělesné trestání dítěte jako převažující prostředek výchovy. Jedná se zejména o nepřiměřené bití rukou (pohlavky, facky) či různými nástroji (vařečka, řemen), kopání do dítěte, údery pěstí, popáleniny (cigaretou), opaření horkou vodou, bodné rány (často nůžkami), vytrhávání vlasů, nepřiměřené tahání za uši, škrcení, dušení, silné

třesení, zejména s malým dítětem, svazování, připoutání, odnímání spánku, potravy, šikanování (Fischer, Škody, 2009).

Někteří rodiče se fyzického násilí dopouštějí v afektu; dítě tak „funguje“ jako hromosvod pro jejich vnitřní napětí a prožívaný stres. Jindy je násilí uplatňováno v souvislosti s nekázní dítěte: používají tělesných trestů jako výchovného prostředku. Avšak někdy dítě bývá trestáno „preventivně“ (pro případ, že bude zase zlobit) nebo představuje jakýsi náhradní objekt, kdy je trestáno za prohřešky svých mladších sourozenců („Jsi starší, máš mít rozum“). Hranice mezi tělesným trestáním a týráním dítěte je poněkud nejednoznačná a její vymezení je poměrně choulostivá záležitost. Nicméně odborníci z výboru pro práva dětí OSN pro jasnější operaci vydefinovali tento rozdíl následovně: tělesné trestání dětí se stává tělesným týráním tehdy, je-li trest prováděn za pomoci předmětů (vařečka, řemen, vodítko na psa atd.), nebo na citlivou část těla (hlava, břicho, oblast pohlavních orgánů, dlaně) nebo když po ranách zůstávají na těle stopy, např. otoky, modřiny, škrábance (Vaníčková, 1995).

1.2.2 Týrání psychické

Psychické týrání v sobě zahrnuje složku týrání emocionálního. Je velice obtížně dokumentovatelné. Můžeme říci, že nejběžnější výskyt psychického týrání je u rozvádějících se rodičů či u rodičů, kteří se o dítě „přetahují“. Zvláštní kapitolu pak tvoří psychické týrání ve smyslu upřednostňování nebo srovnávání sourozence (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995).

Psychické týrání je takové chování vůči dítěti, které má negativní dopad na citový vývoj dítěte, jeho chování, osobnosti a sebehodnocení či negativní dopad na rozvoj interpersonálních vztahů. (Psychické týrání často provází týrání fyzické či sexuální zneužívání). Může se vyskytovat samo o sobě. Nejčastěji se jedná o: časté nadávky, ponižování zesměšňování, opovrhování, výhrůžky, cílené vyvolávání strachu u dítěte, odmítání dítěte, citová deprivace, citové vydírání, permanentní srovnávání s úspěšnějším sourozencem, požadavek nereálných výkonů-ve škole, v oblasti zájmové (sport, hudba), nepřiměřené zatěžování dítěte domácími povinnostmi či péči o sourozence, psychické týrání v souvislosti se situací před rozvodem, při rozvodu, po rozvodu, šikanování (Fischer, Škoda, 2009).

Dopady psychického týrání jsou různé. Záleží na intenzitě a délce trvání. Některé děti reagují stažením, plačtivostí, jiné agresivním chováním. Všechny tyto děti mívají společné problémy v jednání s lidmi, v mezilidských vztazích (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995).

1.2.3 Sexuální zneužívání

Sexuální zneužívání je pohlavní styk dospělého s dítětem nebo dospělý dítě zneužívá v oblasti prostituce a pornografie. Tato podoba syndromu CAN se vyskytovala ve všech kulturách avšak nebylo snadné sexuální zneužití prokázat (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995). Vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, či chování, které vede k uspokojování sexuálních potřeb zneuživatelé. Sexuální zneužívání má závažný dopad na další psychický vývoj dítěte. Zneuživatelé může být kdokoliv, avšak častěji to bývá osoba, kterou dítě dobře zná (osoba příbuzná či rodině dobře známá) (Fischer, Škoda, 2009).

Pohlavní zneužívání se dělí na nekontaktní (bezdotykové) a kontaktní (dotykové). Při nekontaktním zneužívání nedochází k tělesnému kontaktu, dítě je ale vystaveno pornografickým materiálům. Při kontaktním zneužívání dochází k pohlavnímu styku, orálnímu, análnímu pohlavnímu styku. Sexuální zneužívání se projevuje různými znaky, staženost dítěte, vyhýbání kontaktu s lidmi, úzkost v přítomnosti určitých osob, nápadně lhostejné postoje „mně je to jedno“, agresivní napadání a šikanování vrstevníků, vyhýbání se situacím zahrnující svlékání, zhoršení prospěchu ve škole, potíže se soustředěním, opakované útoky z domova, pokusy sebevražedné, sebezohavení (Bůžek, Michalík, 2000).

Děti mohou být zneužity v každém věku, nejvíce jsou však ohroženy děti do osmi let. Musíme si uvědomit, že malé děti se bránit nemohou a mnohdy ani neví, že se s nimi děje něco špatného (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995).

1.2.4 Zanedbávání dítěte

Zanedbávání je takový nedostatek péče, který zapříčiní vážnou újmu na vývoji dítěte, a to v oblasti tělesné i duševní. Tělesné zanedbávání je neuspokojování tělesných potřeb dítěte. Zahrnuje neposkytování přiměřené výživy, oblečení, přístřeší, zdravotní péče, ochrana před zlem. Citové zanedbávání je neuspokojování emocionálních potřeb, pocit dítěte, že někam patří. Typickým případem zanedbaných dětí jsou děti z rodin s nízkou socioekonomickou a kulturní úrovně. Jde o rodiny rozvrácené, rodiny alkoholiků, narkomanů (Vaníčková, 1995).

Zanedbávané dítě je takové, „(...) jež se ocitá v situaci, kdy je akutně a vážně ohroženo nedostatkem podnětů důležitých ke svému zdravému fyzickému i psychickému rozvoji.

Myslí se tu také na celé rozpětí nebezpečnosti takovýchto situací, od těch nejtěžších, které samy o sobě přímo ohrožují život dítěte, až po ty, které jsou relativně lehké a které teprve ve spojení s jinými činiteli dávají neblahý společenský výsledek“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 88).

2 ZVLÁŠTNÍ FORMY SYNDROMU CAN

Tyto zvláštní formy syndromu CAN jsou veřejnosti méně známé, ale myslím, že jsou velmi důležitou problematikou naší společnosti.

2.1 Systémové týrání

Tato forma týrání je působena systémem, který byl založen pro pomoc a ochranu dětí, jejich rodin a kterému jsou vystaveny. Jde o to, že dítě je takovýmto systémem péče poškozováno, ač by mu měl být ku prospěchu. Patří jsem také nedostatečné péče o děti problémových a dysfunkčních rodinách nebo špatná či nedostatečná péče v denních zařízeních, ve školách apod. Pro opuštěné nebo z rodiny odebrané děti je systémové zneužívání dětí typické (Dunovský a kol., 1995).

„Systémové týrání či zneužívání se označuje také jako druhotné ubližování (sekundární viktimizace). Po prvním traumatu poranění či poškození dítěte následuje toto druhotné týrání právě těmi, kteří by měli dítě chránit a po útoku či útocích na ně zamezit dalším škodám a prvotní odstranit“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 97).

2.2 Organizované zneužívání dětí

Tato forma zneužívání se projevuje jako obchod, v němž figurují děti jako zboží. A to nejen pro sexuální účely, ale také z důvodů jako je dětská práce, segregace, ilegální mezinárodní osvojení, až po vraždy dětí z ulice za účelem prodeje jejich orgánů (Dunovský, 1995).

2.3 Rituální zneužívání

Můžeme říct, že toto zneužívání se projevuje neuvěřitelnými příznaky a rysy. Zacházení s dětmi se uskutečňuje v souvislosti se symboly, které mají náboženskou, magickou či nadpřirozenou charakteristiku. Zneužívání je součástí organizovaného společenství. Nikdy nevíme, jak zneuživatel zachází s dítětem a jaké to zanechá následky. Toto zneužívání není nemoc, kterou lze diagnostikovat, ale soubor jevů, jež můžeme poskládat do specifického syndromu CAN (Dunovský, 1995).

2.4 Münchhausenův syndrom v zastoupení

„V souvislosti s rozvojem poznání syndromu CAN se ukázalo, že existují případy, kdy rodiče vedle úmyslných otrav různými léky si vymýšlejí u dětí nejrůznější příznaky a onemocnění, případně je „vyrábějí“ , tj. uměle připravují tak, aby dítě pro ně bylo vyšetřováno a také léčeno“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 51).

Většinou se v této poruše jeví rodič, typicky matka za starostlivou a pečující o své dítě, ale zároveň své dítě poškozují, aby upoutala na sebe pozornost lékaře a získala s ním kontakt. Tato patologie mateřského chování je šokující (Gjuričová, 2000).

2.5 Šikana

„Šikanování se obvykle definuje jako agrese, které se dopouští jedinec nebo skupina vůči jedinci nebo skupině víceméně bezbranným, ať už pro fyzickou nebo jinou slabost nebo nemožnost účinné obrany“ (Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z., 1995, s. 69).

Šikanou se rozumí psychické i fyzické týrání, ponižování, omezování, vyhrožování jedinci druhou osobou nebo skupině lidí druhou skupinou. S šikanou se můžete setkat ve školách, na pracovišti, v nápravných i vojenských zařízeních. Odborníci se shodují, že jde o chorobný psychopatologický jev. Šikanováním si jedinec dokazuje svou nadvládu a jedinečnost a většinou je zakořeněna v jedinci z dětství, kdy měl sám problém s šikanou nebo se potýkal s jiným možným psychickým i fyzickým týráním. Člověk, který je šikanovaný, se uzavírá sám do sebe, o problému se nikomu nezmíní. To může mít špatný vliv na jeho celý budoucí život, a proto je důležité, aby rodiče stále komunikovali se svými dětmi, aby člověk měl blízkého přítele, kterému se může svěřit. (sikanazdrave [online], 2011).

Šikana poškozují oběti psychologicky i sociálně. Pokud dochází k pravidelné šikaně, oběti ztrácí sebedůvěru, mají nižší sebeúctu, méně přátel, je porušena schopnost soustředění. Můžeme říci, že se šikana podílí na dětském sebepoškozování, sebevražedných pokusech. Dítě, které je šikanováno se snadno naučí, jak lze zneužitím síly ovládat lidi. Šikanující chování se stane součástí jejich sociálně psychologické výbavy, často antisociálního chování (Koukolík, Drtilová, 1996).

3 MOTIVACE K TÝRÁNÍ DĚTÍ

Kdo za to může? Rodiče, společnost, dítě? Tato odpověď není jednoduchá. Ve vzniku ubližování hraje roli řada skutečností jak na straně dítěte, jeho rodiny, tak na straně dospělého nebo celé společnosti. Na vznik špatného zacházení s dítětem působí jednotlivé faktory a jejich znásobování (Pöthe, 1996).

3.1 Rizikové dítě

Pozorováním se zjistilo, že některé děti se stávají obětí týrání opakovaně. Byly zkoumány skutečnosti týkající se tělesné stavby dítěte. Rozpoznalo se několik tzv. biologických faktorů zahrnujících: nedonošenost dítěte, nízká porodní váha, obtížný temperament, chronická nemoc nebo vrozená tělesná či mentální vada. Tyto děti jsou matkou vnímány jako obtížně utišitelné, méně atraktivní a hůře odpovídající na její podněty. Děti, které mají obtížný temperament jsou plačtivé, projevuje se nepravidelnost rytmu spánku a krmení a nedostatek adaptability. Ve vyšším věku vyžadují tyto děti větší pozornost. Porucha chování u těchto dětí je zaviněna poškozením mozku při porodu nebo v těhotenství, odborně se nazývá porucha pozornosti s hyperaktivitou. Tyto děti bývají objektem agrese. Smutnou pravdou je, že nejčastěji je ubližováno dětem handicapovaným, jelikož jsou závislé na vůli a chování pečovatele. U těchto dětí je omezená možnost bránit se. Ze strany dospělého je ubližování výsledkem kombinace jeho únavy, vyčerpání z náročné péče a zklamání z nenaplněných ambicí rodiče (Pöthe, 1996).

Za Rizikové děti se značí děti (zejména holčičky) provokující svým chováním, fyzickými znaky (ženskost, líbivost, nevinnost) nebo děti znevýhodněné somaticky a psychicky (mentálně retardované), Děti nesplňující očekávání, děti, které rodiče zatěžují, dráždí (Fischer, Škoda, 2009).

3.2 Rizikovní dospělí

Dospělý se může rozhodnout, zda bude dítěti ubližovat bez ohledu na to, jak se dítě cítí nebo co mu způsobí. Vysoce rizikovým faktorem je tzv. laktální psychóza, která postihuje především ženy několik hodin po porodu. V případě nezahájení léčby může žena ublížit dítěti nebo sobě samé. Dalším faktorem podceňovaným ze strany dospělého je organické onemocnění mozku, demence. Významnou roli hraje i působení alkoholu nebo drog. Alkohol u rodiče

spontánně udá i každé třetí dítě, které se na lince bezpečí s tělesným týráním svěří. U sexuálního zneužívání hraje alkohol před činem roli v odstraňování zbylých zábran (Pöthe, 1996).

Rizikové rodiče jsou jedinci, kteří mají sklon reagovat násilím a mají nižší míru schopnosti se ovládat, jedinci s psychickými poruchami, jedinci, kteří dítě nechtějí, osoby s nízkou mírou kontroly, nezvládající své pudy (Fischer, Škoda, 2009).

Dalšími faktory, které se uplatňují v procesu týrání a zneužívání dětí jsou chronické, úzkostné či depresivní poruchy. K velkému psychickému napětí vede i dlouhodobé prožívání stresu. Rodiny dvou nezralých lidí, situace svobodných matek, nadměrná očekávání rodičů, tolerance k násilí v užším společenství dítěte a používání násilí v kontextu s výchovou dítěte (Straus, 1980, Zigler a Hall 1989).

„Rodiče pětileté Haničky byli zaměstnaní lidé. Když Haničce zrušili školku, poprosili babičku, aby jim dcerku pohlídala. Rodiče byli rádi, že Hanička má přes den kde být, navíc v pěkném přírodním prostředí. Po několika týdnech si maminka všimla, že je Hanička bez nálady, občas bývá vyděšená, někdy skoro nemluví. Když se Haničky ptala, jestli se jí něco nepříhodilo, rozplakala se. Někdy zdánlivě bez příčiny začala křičet a usedavě plakat. Podobně tomu bylo jednou, když jí tatínek pomáhal s koupáním. Hanička z ničeho nic začala panicky posílat otce ven z koupelny. Stále však odmítala podat jakékoli vysvětlení. Bezradní rodiče se rozhodli, že ji zavedou k lékaři, jestli není nemocná. Potom, co se ukázalo, že je tělesně zdravá, jim kdosi doporučil návštěvu dětského psychologa. Na základě vyšetření psychologky se prokázalo, že se dědeček pomocí Haničky pohlavně uspokojoval. Dědeček se na celou záležitost údajně nepamatoval. Tato nepravděpodobná možnost se prokázala jako reálná po jeho odborném vyšetření u psychiatra, který zjistil narušení poznávacích funkcí doprovázející rozsáhlou demenci“ (Pöthe, 1996, s. 62).

4 MOŽNOSTI LAICKÉ DIAGNOSTIKY SYNDROMU CAN

„*Diagnostikou rozumíme komplexní činnost interdisciplinárního týmu, zjišťujícího, posuzujícího všechny okolnosti ohlášeného nebo jinak odhaleného případu špatného zacházení s dítětem či jeho následků*“ (Dunovský, 1995, s. 180).

Cílem diagnostické práce je rozpoznání příčin obtíží dítěte i celého rodinného systému, stejně jako vyhodnocení psychického stavu a vývojové úrovně dítěte. Předpokladem toho, aby se nám dítě s týráním nebo zneužíváním svěřilo, je vytvoření vzájemného důvěrného vztahu. Způsoby, jak se o ubližování můžeme dozvědět je několik. Patří mezi ně přímé sdělení dítěte, rozpoznání specifických známek na těle a psychického prožívání dítěte, které se promítá do projevů v chování. Mezi další můžeme zařadit sdělení třetí osoby. Třetí osobou může být spolužák, kamarád, soused, příbuzný či jiná blízká osoba, která má o ně starost. V případě, že na ubližování upozorní sourozenec dítěte, musíme mít na paměti, že stejně ubližováno může být i jemu (Pöthe, 1996).

4.1 Psychické, fyzické a emocionální ukazatele týrání dětí

Zdrojem pocitu bezpečí a jistoty je pro dítě v normální rodině především matka. Negativní možnosti působení rodinného prostředí na psychický vývoj dítěte je situace, kdy dítě strádá v oblasti uspokojování potřeb. Negativní vliv a důsledky jsou spojeny se strádáním v oblasti citové, emocionální. Toto citové prožívání se projevuje zejména nedůvěřivostí, agresivitou, dráždivostí, výbušností, nízkou frustrační tolerancí. Tyto děti se obtížně orientují ve vlastních pocitech. Nápadnosti v chování týraného dítěte mohou být děti tiché, zakřiknuté, pasivní a apatické, mohou odmítat jakýkoliv způsob kontaktu, můžou mít až charakter sebepoškozování (dítě se samo zraňuje, škrábe si kůži apod., jde o projev vnitřního napětí). Někdy převažuje neklid, hyperaktivita (Vágnerová, 2004).

Profese učitelka mateřské školy vyžaduje vnímavost a pozornost. Měli bychom si všimnout ukazatelů, které se mohou v naší praxi vyskytovat.

4.2 Diagnostika dětské kresby

Děti vyjadřují svůj vlastní názor na svět v kresbě, vyprávění nebo ve hře. V kresbě se projevují tendence zobrazit realitu tak, jak ji dítě chápe. Vývoj kresby prochází několika fázemi: *Senzomotorická fáze-čmárání-* dítě se svým výtvořem dále nezabývá. *Fáze přechodu na symbolickou úroveň-*dítě zjišťuje, že čmárání může být prostředkem k zobrazení reality, stává se symbolem. *Fáze primárního symbolického vyjádření-* dítě něco konkrétně zobrazí. V této fázi se

kresba stává jedním ze způsobů symbolického zobrazení skutečnosti (Piaget, 1966, Kellogová, 1969, Siegler a kol., 2003). Kresba je pojmána jako vyjádření názoru dítěte, proto v ní mohou být zdůrazněny významné znaky než jeho reálná podoba. Matějček (1994) stručně a výstižně říká, že dítě kreslí to, co o objektu ví, co se mu na něm zdá důležité. Děti velmi často zobrazují lidi. Vývoj kresby lidské postavy má svůj průběh, odrážející celkový psychický rozvoj: *Stádium hlavonožce*-objevuje se ve třech letech, kresba lidské postavy vychází ze zkušenosti se vlastním tělem, největší význam má obličej, je důležitý při navazování kontaktu, následují končetiny, které vyjadřují aktivitu. *Stádium subjektivně fantazijního zpracování*-zde je typická akcentace detailů, příkladem jsou průhledné kresby, dítě postavu postupně obléká, někdy zobrazuje obsah jeho těla (např. těhotná žena, pupík...). *Stádium realistického zobrazení*- přechod k realismu, na konci předškolního věku se dětské výtvořiny podobají skutečnosti (Vágnerová, 2005).

Davidová (2005) člení vývoj kresby na: období skvrn, stádium čmáranic, stádium čarání, stádium hlavonožců.

4.2.1 Základní techniky rozboru dětské kresby

Psychologická diagnostika využívá tzv. tématické kresebné techniky, patří k nejstarším výrazovým projevům psychických stavů člověka. Tyto techniky zobrazují část vědomých ale také nevědomých rysů osobnosti. Ke jmenovaným kresebným technikám patří **kresba postavy**, používá ji Goodenoughová k diagnostice dětského intelektu. Jako projektivní metodu ji prezentuje Machoverová („Draw a Person Test“ z roku 1949 - DAP). Z dalších testů „**Dům-strom-člověk**“ („**House-Tree-Person Test**“ **HTP**) J.N.Bucka - je určen pro zjišťování obrazu osobnosti, tělesného schématu, neurotických konfliktů, obranných mechanismů a inteligence. Nejvíce používaný Kochův „**Baum-test**“ (**Test stromu**) – kresba stromu může vypovídat o emocionální zralosti dětí a poruchách v emocionální a sociální oblasti. Lze ještě uvést test kruhu, Test čáry života pražského psychoanalytika nebo kresba neznámého zvířete. Nejvíce používanou technikou v dětské psychologii je „Kresba rodiny“ resp. „Kresba začarované dny“ (psychodiagnostika [online], 2011).

Dům

Kresba domu vypovídá mnoho o osobnosti a charakteru dítěte. Dům patří k nejoblíbenějším dětským tématům. Má v sobě velké množství symbolů – rodinné teplo, přístřeší, otevření se vnějšímu světu atd. Děti kreslí dům jako postavu a jeho prostřednictvím vyjadřují stavbu svého „já“. Při interpretaci přihlížíme k vlastnímu domu (dveře, okna, výzdoba), ale i k jeho okolí (cesty, stromy, ploty, zahrady), ať už se na obrázku vyskytuje nebo ne. Nejčastěji dítě kreslí zcela běžný dům a zobrazí na ploše jen hlavní průčelí. Dům umístěný pěkně uprostřed, otevřené okna a několik dveří vypovídá o dítěti, které je přívětivé, živé a otevřené (Davido, 2008).

Strom

Strom je symbolem člověka, ale také růstu a plodnosti, síly a tajemství. Kresba stromu prochází stejně jako ostatní symboly vývojem podle věku dítěte. Kmen stromu představuje stabilní „já“ jedince. Větve vyjadřují, jak dítě dokáže uplatnit svou osobnost ve vztahu k okolí. Dostředivý nebo odstředivý směr naznačuje introverzi nebo extroverzi dítěte. Každé poškození kmene nebo větví je známkou nějakého traumatu v minulosti. Čím výš na kmeni se nalézá, tím kratší doba od něj uplynula. Strom široký dole ukazuje na materiálně založené dítě. Naopak směřuje-li strom hlavně nahoru, dítě je duchovně a mysticky založené (Davido, 2008).

Test stromu

Do skupiny kreslených projektivních testů řadíme i Kochův test stromu s domácím pojmenováním „Baum test“ (1952). Známe tři instrukce-nakresli listnatý strom, nakresli strom, ale ne jehličnatý, nakresli ovocný strom. Při interpretaci se postupuje podle schématu, ve kterém se hodnotí úroveň stromu. Tento test se provádí v dětské psychologii, ale i v psychologii dospělých (Stančák, 1996).

Test kresby stromu (Baum test), je projektivní typ kresby, která vypovídá o člověku-o jeho schopnostech, charakteru, vazbách k práci, rodině, vypráví o životě ve vztahu k minulosti, současnosti a náhledu do budoucnosti. V kresbě stromu můžeme najít nálady, temperament. Je jedním ze způsobů, jak se o sobě dovědět více. Baumtest někdy bývá součástí přijímacího řízení (kresbawbs [online], 2011).

Test tří stromů

Test tří stromů byl poprvé publikován v Lisabonu Corbozem. Jedná se o kresbu tří stromů, k nimž mají děti přiřazovat konkrétní osoby. Neuvědomovaně tak vyjadřují citové vztahy k jiným lidem, (zejména ke členům rodiny). V testu tří stromů volí dítě zpravidla sebe samotné,

dále obvykle rodiče. Může se stát, že místo rodiče se objeví sourozenci, potom je nutno zjistit, proč dítě volilo právě tohoto člena jiného vytěsnilo (psychodiagnostika [online], 2011).

Lidská postava

Také v zobrazování postav lze nacházet určitou symboliku, ale postavy obvykle vypovídají o autorovi více než jiné symboly. Dítě do kreseb promítá celé své já – když kreslí “pána”, není pochyb, že kreslí samo sebe. Lidská postava zahrnuje různé prvky: hlavu a tělo, ruce, nohy a různé detaily. Postava je nahá nebo oblečená, kouří cigaretu, má vousy, nese kufr nebo deštník apod. Důležitou částí je zejména obličej – tento prvek postavu polidšťuje. Někdy má správné proporce, jindy bývá obrovský, zejména u velmi malých dětí, které postavám kreslí velké hlavy. U starších dětí jsou “velké hlavy” patologickým příznakem. S malými hlavami se často setkáváme u dětí depresivních a u těch, které mají sklon nepřikládat důležitost vlastní osobě a trpí pocitem méněcennosti (Davido, 2008).

Hlava a její detaily

Hlava také mnohé napovídá prostřednictvím prvků, které k ní náleží. *Nos* je ekvivalent falického symbolu, je zdeformovaný, když se vyskytují sexuální problémy. *Oči* jako zrcadla do duše také mohou leccos napovědět o našem vidění světa. Velké oči (jako symbol svádění) kreslí hlavně děvčata a chlapci s homosexuálními sklony. Výrazně vyznačené *obočí* to ještě zdůrazňuje. Naproti tomu na obrázcích primitivních nebo agresivních dětí je obočí rozježené. *Vlasy* obvykle představují sexuální atribut a na obrázcích dětí s narcistními sklony bývají načesané a kudrnaté. *Uši* slouží k tomu, abychom slyšeli a něco se dověděli. Dítě, které touží po vědění, je kreslí velké. Dítě, jež špatně slyší, je někdy kreslí obrovské, ale nejčastěji na jeho kresbách uši chybí, což ukazuje na jeho neschopnost komunikovat. *Ústa* symbolizují řeč, potravu a v jisté míře i erotiku. Jako symbol přijímání potravy se vážou k matce, protože matka dítě krmí. Dítě, které opomene znázornit u svých postav ústa, zpravidla vyjadřuje sexuální problémy nebo problémy ve vztazích (oidipovský komplex, špatné vztahy s matkou). Postavy bez úst jsou rovněž typické pro děti, které doma postrádají vlídnou, láskyplnou komunikaci. *Otevřená ústa “s vyceněnými zuby”* naznačují agresivitu. Je-li nakreslen *jazyk*, naznačuje to nevyřešené sexuální problémy. *Silné rty* se vyskytují u smyslně založených osob. *Zavřená ústa* se sevřenými rty, která se neusmívají, prozrazují určité napětí. *Kulatá ústa* se můžou vyskytovat u velmi malých dětí, u starších obvykle poukazují na opoždění duševního vývoje. *Brada* – zdůrazňuje mužnost zobrazené postavy a na kresbách se začíná objevovat v pozdějším věku. Lze

poznamenat, že čím je autor kresby agresivnější, tím je provedení detailů výraznější. Velmi agresivní děti někdy kreslí postavy z profilu (Davido, 2008).

Postava

Ruce nabývají různých podob, které souvisejí s věkem dítěte. Dobře vyznačené ruce vyjadřují sociabilitu. Někdy ruce zcela chybí (jsou v kapsách nebo jsou zmrzačené). Bývá to tehdy, když má dítě problémy sexuální (masturbace) nebo sociální (delikvence). *Paže* poněkud odtažené od těla jsou příznakem sociability. Ochablé paže těsně přitažené k tělu obvykle vyjadřují pocit prohry. Vynechání paží většinou souvisí s masturbací. *Nohy* u křehkých, depresivních subjektů bývají ohnuté, takové nohy někdy odrážejí snížení fyzické nebo psychické schopnosti. *Prsa* vyjadřují skutečnost, že se dítě zabývá sexuálními otázkami, a zdůrazňují vztah mezi matkou a dítětem. U chlapečků s homosexuálními sklony bývají zdůrazněny hýždě (Davido, 2008).

4.2.2 Doporučený postup při rozboru dětské kresby

Jelikož praktická část souvisí s problematikou syndromu CAN, poukáží na varovné signály (indikátory) problematiky týraných a zneužívaných dětí, které se mohou objevit v kresbách. Pokud máme pocit, že není něco v pořádku nebo se něco děje s dítětem, které navštěvuje školku kde pracujeme, můžeme udělat první krok k tomu, abychom se snažili pomoci. První krok tedy v tomto případě znamená zjistit problém pomocí nakresleného obrázku od dítěte. Umožníme dítěti klidné prostředí, dostatek pomůcek k tomu, aby výsledek kresby byl „co nejrealnější“. Potom vyhodnotíme kresbu tak, jak nejlépe umíme. Pokud se nám v kresbě dítěte zdá něco zvláštního nebo vidíme varovné signály, necháme dítě po určitém čase kresbu opakovat a pokud se nám opět zdá, že není něco v pořádku, začneme situaci řešit s pomocí odborníků.

4.3 Diagnostika dětské hry

Hra je neverbální symbolickou funkcí, slouží jako prostředek k vyrovnání s realitou. Umožňuje dítěti uspokojit přání, které ve skutečnosti splnit nejdou. Dítě plně nechápe požadavky okolního světa a prostřednictvím hry se dítě chová podle svých představ, a také přizpůsobuje realitu svým potřebám. Dítě je ve hře svobodné a hru si zpracuje podle sebe. Hry, které řeší určitou situaci nebo prožití různých sociálních rolí se značí jako hry tématické. Jsou to např. hry na školu, na maminku a tatínka, na válčení atd. Dítě se během hry naučí vnímat, rozlišovat své vlastnosti ať už jsou pozitivní či negativní (Vágnerová, 2005).

Hra je pro dítě tou nepřírozenější a nejdůležitější činností, jejím prostřednictvím získává zkušenosti se světem věcí, lidí, ale zároveň také poznává samo sebe. Do hry dítě promítá, současně v ní rozvíjí celou svoji osobnost (intelekt, vnímání, pohybové dovednosti, sociální dovednosti, potřeby, emoce, zkušenosti, zážitky, fantazii, tvořivost). Hra dítěti přináší pocit seberealizace, smysluplnosti a hlavně radosti. Z počátku si dítě trénuje základní obratnost rukou „hraje si s rukama“, posléze natahuje ruku po hračce – učí se pohyb ovládat, postupně stále více obratnost celého těla. Mezi prvním druhým rokem jsou oblíbené hry s vodou „cachtání, přelévání, vylévání“, blátem, pískem. Dítě se zaujetím manipuluje se vším, co je možné dávat na sebe nebo do sebe. Dítě přitahuje hračky, které vydávají zvuky, pohybují se. Rozvoj chůze dítěti umožňuje hrát si s tím, co se dá tahat na provázku, má rádo říkadla spojená s pohybem, vyhledává prolézačky, na které může lézt, klouzat se, houpat se. Listuje obrázkovými knížkami, sbírá kamínky, klacíky, má radost ze hry na schovávanou. Mezi druhým a třetím rokem jsou velmi oblíbené hry pohybové a manipulační, které rozvíjejí sensomotorické schopnosti. Dítě si rádo hraje s materiály jako je voda, hlína, písek, plastelína. Začíná čmárat po papíře. S oblibou napodobuje někoho nebo něco. Objevuje se symbolická hra „jen jako“. Převažuje hra paralelní, kdy dítě spíše sleduje, jak si hraje ostatní, občas se k nim na chvíli připojí. Brání si svoje hračky, někdy přitom chová agresivně. Mezi třetím a čtvrtým rokem se dítěti líbí hračky, které jezdí (tříkolka, vozík, vláček, kočárek). Dítě baví děláni báboviček, stavění hradů a tunelů z písku, stavění kostek, skládání jednoduchých puzzle, modelování, malování a kreslení. Oblíbeny jsou hry vztahující se k běžným pracovním činnostem s hračkami, které imitují skutečné předměty, rovněž hry na někoho jiného. Čím je dítě vyspělejší, tím více do hry zapojuje sociální vztahy. Mezi čtvrtým a pátým rokem dítě potřebuje více prostoru a pohybu. Dítě stále více vyhledává hry, při kterých si může hrát se svými kamarády. Některé děti se dokáží zapojit a vydržet u některých her se střídáním (pexeso, domino, loto). Mezi pátým a šestým rokem už dítě obvykle zvládne složitější pohybovou koordinaci (kromě jízdy na kole, koloběžce) zkouší bruslení, lyžování, plavání. Díky rozvoji jemné motoriky jsou výtvoři ve výtvarných činnostech nebo konstruktivních hrách čím dál zdařilejší. Stále jsou aktuální volné hry pohybové, konstruktivní i námětové, do nichž svobodně a spontánně promítá svoji fantazii a tvořivost. Rádo si hraje ve skupině s jinými dětmi a věnuje se kolektivním činnostem: dělí se o hračky, střídá se, při hře kooperuje. Zároveň se dokáže zapojit do jednoduchých společenských her s pravidly, jako je člověče nezlob se. Vzhledem k předškolnímu věku nabývají na významu tzv. didaktické hry, jejichž záměrem je hravou formou rozvíjet poznávací schopnosti a funkce. Prostřednictvím volné hry dochází k tzv. spontánnímu učení, u didaktických her hovoříme o tzv. učení záměrném. Didaktické hry jsou nenásilným přechodem mezi spontánní hrou a činností úkolového typu:

napomáhají dítěti postupně rozlišovat mezi hrou a úkolem, zvyšují motivaci pro tento typ činnosti (Bednářová, Šmardová, 2010).

4.3.1 Vývojové škály hry

To, jak si dítě hraje, se mění s věkem. Můžeme říci, že hra je motivována potřebami vývoje, zároveň má hra relaxační a terapeutickou funkci. Hra je také ovlivněna povahovými charakteristikami a dalšími faktory, obdobně jako sociální dovednosti. Vzhledem k tomu, co všechno hru podmiňuje, je její pozorování výtečnou příležitostí, jak získat spoustu informací o dítěti. Při sledování hry je užitečné zaměřit se na její charakter či obsah. Při hře vidíme, jak je dítě obratné jemné i hrubé motorice, jak je vnímavé (smyslové vnímání), chápavé (myšlení, porozumění řeči), jak komunikuje (slovní zásoba, gramatika, výslovnost, schopnost vyjádřit svoje představy, názory, domluvit se s ostatními), jaké má sociální dovednosti (chování k ostatním, dodržování pravidel, empatie, řešení případných konfliktů, jak zvládá vlastní emoce, postavení mezi dětmi), jaké je jeho zaujetí hrou (jak se dokáže do hry zapojit, soustředit se na ni, vytrvat u ni). Vývojové škály, věková vymezení opět doporučujeme chápat jako jakési základní orientační body s tím, že je třeba stále si uvědomovat individuální odlišnosti děti (Bednářová, Šmardová, 2010).

Hra, která je důležitou součástí dítěte se také uplatňuje u Policie ČR při výslechu dítěte. Policisté využívají dítě jako svědka nebo oběť trestného činu pomocí loutek „Jája a Pája“. Výslech dítěte probíhá ve výslechových místnostech. Loutky „Jája a Pája“ jsou využívány zejména v souvislosti s trestnou činností mravnostního charakteru, které jsou nedílnou součástí výslechu. Dítě navazuje s policisty nebo jinými odborníky osobní kontakt prostřednictvím spontánní hry s těmito loutkami, jelikož tak dítě umí lépe vyjádřit událost, kterou by například nebylo schopné vypovědět slovně. Hlavním důvodem pro vybudování těchto místností bylo **nepoškozovat dítě jako oběť či svědka trestné činnosti a zmírnit tak traumatizující zážitek prožité události** (policie, [online], 2011).

Obr. 0 - Speciální loutky „Jája a Pája“

5 PREVENCE SYNDROMU CAN

Syndrom CAN je velmi závažný problém, kterému můžeme předcházet, aby dále nedocházelo k tomuto problému. Existují tři stupně prevence, které by měly zabránit vzniku syndromu CAN.

„Primární prevence podle definice Světové zdravotnické organizace znamená počínat si tak, aby kurcitému, neblahému společenskému jevu nedocházelo, tedy předejít jeho vzniku, potlačit jej v zárodku, nedat mu příležitost, nedat mu půdu, v níž by mohl zapustit kořeny“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 103).

Primární prevence je specifická, která je zaměřena proti rizikům vedoucím ke vzniku poškození. Nespecifická podporuje zdravý růst dítěte a rodiny. Metody a zaměření primární prevence jsou různorodé.

Osvěta veřejnosti obecná opatření ve prospěch rodin s dětmi – aktivity jsou zaměřené na působení veřejnosti, podstatná úloha připadá tisku, sdělovacím prostředkům, škole, institucím, které se problematikou dětí zabývají.

Vzdělávání rodičů, pedagogů a vychovatelů dítěte – klade důraz na rodičovskou odpovědnost a profesionální odpovědnost pedagogů. *Pregraduální výchovy pedagogů a lékařů* – při přípravě budoucích učitelů, lékařů zabezpečit výuku o ochraně a podpoře zdraví a zdravého vývoje dětí a mládeže.

Výchova dětí a mládeže – působení na děti a mládež ve školách, především v programech sexuální výchovy a výchovy k rodičovství (Vaníčková, 1995).

„Sekundární prevence - umožňuje předně vytipování rizikových skupin obyvatelstva, rizikových životních situací, za nichž k týrání, zneužívání a zanedbávání dochází. Dále cílené programové působení na tyto skupiny lidí a tyto situace tak, aby se riziko syndromu CAN snížilo na minimum“ (Dunovský, Dytrych, Matějček, 1995, s. 107). Sekundární prevence je důležitá v rámci mateřských škol. Učitelky mateřských škol jsou povinny ohlásit případy týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte, pokud se vyskytnou na orgán sociálně právní ochrany dětí.

„O terciální prevenci mluvíme tehdy, když k aktu násilí nebo k jinému ublížení dítěti došlo, a je třeba zajistit, aby se to neopakovalo, aby dítě nebylo dále poškozováno, a aby poškození, k němuž došlo, bylo ve svých důsledcích omezeno na minimum“ Je zahájen proces diagnostický, který má vyústit v prognózu. Po zachycení případu, jeho šetření a zhodnocení je třeba se rozhodnout, zda má dítě zůstat v rodině nebo se bude hledat jiné optimální řešení jeho životní situace. Je důležité, aby se rozhodnutí o dalším postupu neodkládalo. Tady se velice

často dopouštějí chyby soudci, sociální pracovníci, mnohdy i lékaři a zdravotničtí pracovníci (Matějček, 1994).

6 LEGISLATIVA

Mezi nejdůležitější zákony, které by měly hájit zájmy dítěte patří Listina základních práv a svobod, zákon o sociálně-právní ochraně dětí, zákon o rodině, trestní zákon, trestní řád. V neposlední řadě také Úmluva o právech dítěte.

Zákon o rodině

Zákon o rodině se skládá ze tří částí. První část obsahuje „Manželství“, druhá část se zabývá „Vztahy mezi rodiči a dětmi“ rodičovskou odpovědností, výchovná opatření, určení rodičovství, osvojení, poručenství a opatrovnictví. Třetí část „Výživné“.

Pokud rodina selže, měl by situaci řešit orgán sociálně právní ochrany dětí (Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině).

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Sociálně-právní ochrana dětí je cílená činnost, která zahrnuje zahrnutí práva dítěte na jeho příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů dítěte a působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Ochrana dítěte, která je širším pojmem než sociálně-právní ochrana, zahrnuje ochranu rozsáhlého souboru práv a oprávněných zájmů dítěte, a je proto upravena v různých právních odvětvích a právních předpisech různé právní síly. Právní úpravu ochrany dítěte nelze zahrnout do jediného právního předpisu. **Dítě tak ve smyslu těchto mezinárodních dokumentů potřebuje pro svou tělesnou a duševní nezralost zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením a po něm** (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).

Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), věnuje pozornost dětem a rodině v článku 32 tak, že dává rodičovství také rodinu pod ochranu zákona a dětem a mladistvým zaručuje zvláštní ochranu. Zákony proto také respektují jeden ze základních principů fungování rodiny, a to právo a povinnost rodičů společně vychovávat a pečovat o děti, a pokud je toho třeba, požadovat pomoc. Jakékoliv zasahování do

soukromí a rodinného života je možné teprve tehdy, jestliže rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dětí o to požádají a nebo se o děti nemohou nebo nechtějí starat (Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod).

Úmluva o právech dítěte

Úmluva o dětských právech obsahuje celkem 54 článků a je rozdělen do tří částí :

1. *část* - týká se práv dítěte (čl. 1- 41), obsahuje soubor práv, které zahrnují práva občanská, politická, sociální, ekonomická i kulturní
2. *část* - zabývá se Výborem pro práva dítěte (čl. 42 - 45) a ratifikací
3. *část* – zmiňuje podmínky přistoupení a vypovězení Úmluvy (čl. 46- 54)

Principy Úmluvy

Úmluva o právech dítěte je založena na čtyřech základních principech:

Právo na život a přežití - zaručuje zachování života dítěte a uspokojování jeho základních potřeb (právo na přiměřenou životní úroveň, bydlení, výživu, zdravotní péči atd.).

Právo na rozvoj - dítě by mělo mít právo se rozvíjet, vzdělávat a mít volný čas na hru a zábavu, ale také zaručenou svobodu myšlení, vyznání a volný přístup k informacím.

Právo na ochranu - dítě má právo na ochranu před násilím, vykořisťováním, zanedbáváním a všemožným zneužíváním, ale i na ochranu proti poškozování v systému trestního práva.

Participační právo (právo na účast) – dítě se může vyjádřit ke všemu, co se ho týká, zveřejnit svůj názor na dění kolem sebe a mít slovo v záležitostech, které ovlivňují jeho osobu (Sdělení č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte).

Již preambule Úmluvy říká, že „*dítě musí v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění, že má být vychovááno v duchu ideálů prohlášených v Chartě spojených národů, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášlivosti, svobody, rovnosti a solidarity*“ (Úmluva o právech dítěte, znění přijaté v ČR, Sbírka zákonů č. 104/1991e).

Úmluva o právech dítěte zajišťuje dětem jejich práva, ale každé dítě má samozřejmě také povinnosti (např. povinnost respektovat a ctít své rodiče, pomáhat svým rodičům v mezích svých schopností. Skoro každé právo souvisí s nějakou povinností a mnoho těchto povinností nalezneme např. v Zákoně o rodině, v Zákoně o sociálně právní ochraně dětí, v Zákoně o soudnictví o mladistvých apod.(Sdělení č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte).

Trestní zákoník-zákon č 40/2009 Sb.,- obsahuje tři části.

První část obecná ustavení.

Druhá část zvláštní část – hlava IV – TRESTNÉ ČINY PROTI RODINĚ A DĚTEM-
např. **opuštění dítěte nebo svěřené osoby** – (1) Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a) na dítěti mladším tří let, b) opětovně, nebo c) na nejméně dvou osobách. (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví. (4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. , **zanedbání povinné výživy** - (1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, a) vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze, nebo b) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, **týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společném obydlí, únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou, ohrožování výchovy dítěte** - (1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu, b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život, c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti. (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky, b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu, c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. **svádění k pohlavnímu styku** - (1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne dítěti nebo jinému za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné

chování za účelem pohlavního uspokojení úplatu, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let, b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky, c) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo d) spáchá-li takový čin opětovně, , **beztrestnost dítěte, podání alkoholu dítěti**. Třetí část přechodná a závěrečná ustanovení. (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

II PRAKTICKÁ ČÁST

7 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Praktická část bakalářské práce navazuje na část teoretickou. Výzkumnou částí bakalářské práce je diagnostika dětské kresby. Praktická část sleduje dětskou kresbu jako „volání o pomoc“. Dětská kresba je důležitým prostředkem vedoucím k poznání osobnosti dítěte. Dítě se z určitých důvodů nechce či nemůže vyjádřit, jeho kresby však mohou prozradit hodně o něm nebo o jeho světě. Zkoumání kresby je cesta do „dětské duše“, jelikož dětská kresba je hrou, sněním a většinou nikdo nemusí dítě ke kreslení nutit. Dítě je při kreslení motivováno tím, co ho zajímá nebo trápí. Návod jak interpretovat dětskou kresbu jsem čerpala z knih Peterson, Hardin „Děti v tísní“ a Davido „Kresba jako nástroj poznání dítěte“. Tyto publikace poskytují dostatek informací k tomu, aby nám umožnily posoudit, zda dítě má či nemá problémy, zda nepotřebuje pomoc odborníka. Účelem těchto příruček by měly být spolehlivé a praktické pomůcky pro screening dětských výtvarných projevů, zahrnujících jak kvantitativní, tak kvalitativní aspekty kresby.

7.1 CÍL praktické části

Cílem praktické části je poukázat na to, co by měla učitelka mateřské školy znát v rámci diagnostiky dětské kresby. Upozorňuji, že učitelky mateřských škol nejsou kompetentní dělat rozbor dětské kresby, ale znát základy diagnostiky v dětské kresbě, by měl být důležitým článkem v jejich profesi a výchově dětí.

7.2 Metodologie výzkumu

V této části uplatním výzkum kvalitativní, jelikož touto metodou popíši zkoumaný vzorek, čímž je kresba rodiny dětí předškolního věku. V rámci kvality neformulují hypotézy, ale zaměřuji se na nějaký problém.

Kvalitativní výzkum se snaží interpretovat pohledy subjektů na zkoumaný předmět tím, že výzkumník přejímá jejich perspektivu. Využívá se podrobný popis každodenních situací. Jde o porozumění akcím a významům v jejich sociálním kontextu. Při kvalitativním výzkumu se neredukuje počet proměnných ani vztahy mezi nimi, o jejich redukci rozhodují samy zkoumané subjekty. Jsou upřednostňovány otevřené a nestrukturované výzkumné plány, analýza vychází z velkého množství informací o malém počtu jedinců. Převažuje zájem o reálné celky, interakce

mezi aktéry a individuální osudy. Úkolem kvalitativního výzkumu je vytvoření holistického obrazu zkoumaného předmětu, zachycení toho, jak účastníci procesů situace interpretují a zachycení interpretací těchto interpretací. Kvalitativní výzkum se může zabývat popisem procesů, vztahů, okolností, situací, systémů nebo lidí, interpretací, explanací a explorací, verifikací předpokladů, teorií nebo zobecnění, evaluací a komparací praktik, inovací programů (Hendl, 2005).

Pro praktickou část bakalářské práce jsem zvolila metodu kresba rodiny. Machoverové (1949) test lidské postavy (Draw-A-Person test DAP) patří mezi psychometricky propracované testy s možností aplikace od druhého roku života. S úspěchem je tento test využíván v dětské klinické psychologii. Úlohou je nakreslit svoji postavu a postavu opačného pohlaví na papír formátu A4. V interpretaci se klade důraz na formální stránku kresby (plynulost, čáry, stínování) a obsahovou stránku např. zvýraznění některé části postavy-hlava, ústa, oči, nos, rameno, ruka, prsty, noha, chodidla (Stančák, 1996). Pro vyhodnocování dětských kreseb použijeme dotazník. Obsahuje tzv. varovné indikátory, které by se v kresbě neměly vyskytovat.

7.3 Průběh řešení výzkumu

Po seznámení s prostředím školky a pedagogickými pracovníky jsem pozorovala režim školky a jeho chod. Postupně jsem se osobně poznávala se všemi dětmi, nejvíce však s předškolními dětmi, které se účastnily mého výzkumu a kreslily obrázek své rodiny. Abychom dosáhli nejefektivnějšího výsledku, měli bychom dětem umožnit vhodné prostředí a pomůcky k malování. Dětem jsem vytvořila atmosféru, při níž mohly kreslit tak, aby je to nespádalo k napodobování druhých a necítily se pod zkoumavým dohledem. Děti měly k malování dostatek prostoru a klidné bezpečné prostředí. Děti dostaly na výběr z mnoha tužek, které umožňují nejrealističtější provedení kresby. Používaly barevné pastelky, dala jsem doprostřed i gumu ke gumování. Děti malovaly na bílé papíry formátu A4. Když byly připravené k malování, zadala jsem instrukce, aby nakreslily svoji rodinu, včetně sebe. *„Byla bych ráda, kdybyste mi namalovaly svoji rodinu i sebe. Snažte se kreslit celé postavy-tak, jak to nejlépe umíte“*. Po ukončení výtvarného projevu děti popsaly jednotlivé postavy na obrázku. Zapsala jsem výpovědi dětí, metodou inquiry. Potom jsem vyhodnocovala kresby podle dotazníku varovných indikátorů

(screeningový dotazník Hardin, Peterson viz.příloha č. 14) a zapsala ke každému obrázku dětí konečný počet bodů-výsledek do screeningového dotazníku.

7.4 Soubor respondentů

Kresbu prováděly děti ze dvou různých mateřských škol. První mateřská škola je jako jediná na vesnici. V této mateřské škole pracuji jako učitelka, tudíž znám děti osobně, a proto jsem vybrala pro výzkum tuto mateřskou školu. Tuto mateřskou školu navštěvuje 24 dětí, rodinu kreslilo 6 dětí předškolního věku (pět dívek ve věku 5 let, 1 chlapec ve věku 6 let).

Druhou mateřskou školu jsem oslovila z důvodu toho, že zde pracuje má známá kolegyně, která mi ihned vyšla vstříc. Tato mateřská škola je taktéž na vesnici, opět jediná. S dětmi jsem se postupně seznamovala více při probíhajících návštěvách, které jsem absolvovala z důvodu sběru materiálu dětské kresby. Tato mateřská škola je z mého blízkého okolí, proto většinu dětí a jejich rodin znám již déle. Tuto mateřskou školu navštěvuje 26 dětí, rodinu kreslilo 6 dětí předškolního věku (dva chlapci ve věku 5 let, dva chlapci ve věku 6 let, dvě dívky ve věku 5 let). Děti předškolního věku jsem vybrala pro moji výzkumnou část záměrně z důvodu vyspělejšího kresebného projevu.

8 VYHODNOCENÍ DĚTSKÝCH KRESEB

Kresba č. 1

Pohlaví: dívka

Jméno: Kristýnka

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika: Kristýnka bydlí s maminkou, tatínkem, sestrou. Tatínek a sestra nevlastní.

Osobní charakteristika dítěte: Kristýnka navštěvuje školku ve své vesnici, chodí do školky ráda, hraje si se všemi dětmi, i když někdy vyvolává konflikty, chce být středem pozornosti. Ráda hraje sportovní hry, nerada kreslí, při řízených činnostech je průměrná. Se svou nevlastní sestrou má pěkný vztah, sestra chodí do školy, ve stejné budově, kde Kristýnka navštěvuje mateřskou školku.

Průběh kresby: Kristýnka po mých instrukcích začala kreslit obrázek své rodiny. Nekreslila s radostí, vnímala situaci, že musí. Po skončení kresby popsala kdo je na obrázku. Na otázku, „proč chybí tatínek“ odpověděla „nevím“.

Interpretace: Na obrázku je nakreslena maminka, Kristýnka a nevlastní sestra. Kresba je slabá, postavám chybí prsty. Postava tatínka chybí. Na mou otázku, proč tatínek chybí, Kristýnka odpověděla „nevím“. Převažuje barva zelená a modrá. Postavy nakreslených osob jsou vzhledem ke věku dívky velmi jednoduché. Postavy se usmívají, což je pozitivní.

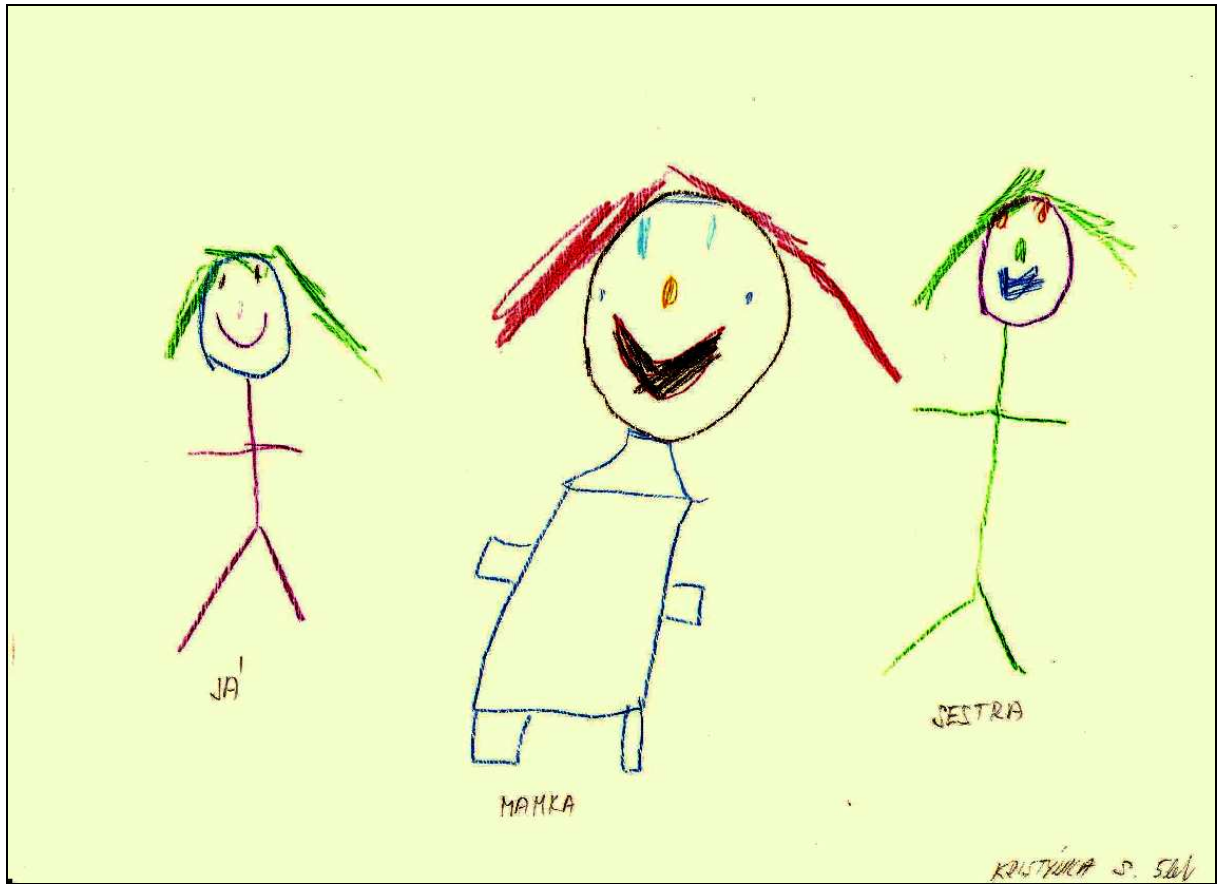
Maminka má červené vlasy, tato barva vyznačuje důležitost, naléhavé emoce či nebezpečí.

Z hlediska týrání a zneužívání se žádné jevy nevyskytují.

U Kristýny je počet bodů ze screeningového dotazníku v normálu.

Na následující straně 36 je uvedena kresba Kristýnky (5), obr.č.1.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uveden v příloze (č.1).

Kresba č. 2

Pohlaví: dívka

Jméno: Karolína

Věk: 6 let

Rodinná charakteristika:

Karolína bydlí s maminkou, tatínkem, sestrou. Funkční rodina, rodiče spolupracují se školkou, jsou ochotní.

Osobní charakteristika dítěte:

Karolína je šikovná, ráda dělá vše, co se v mateřské školce děje. Je ochotná, pomáhá paní učitelce, pomáhá i ostatním dětem.

Průběh kresby:

Karolína se ihned po zadání úkolu chopila pastelek a malovala s radostí svoji rodinu. Po ukončení kresby Kristýnka odpovídala na mé otázky, kdo je na obrázku.

Interpretace:

Karolína namalovala rodinu, která je veselá, všichni se usmívají. Na obrázku je namalovaná další postava. Při mé otázce, kdo je ještě na obrázku, odpověděla, že je to její teta, kterou má ráda. Barvy působí vesele, odstín barvy vlasů odpovídá postavám. Karolína namalovala i sluníčko, což napovídá, že vidí svět šťastně a vesele. Postavám chybí nosy.

Žádné varovné indikátory se v kresbě nevyskytují.

U Karolíny je počet bodů ze screeningového dotazníku v normálu.

Na následující straně 38 je uvedena kresba Karolínka (6), obr.č.2.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č.2)

Kresba č. 3

Pohlaví: dívka

Jméno: Klárka

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Klárka bydlí s maminkou, tatínkem a sestrou. Funkční rodina. Sestra je mladší, maminka na mateřské dovolené.

Osobní charakteristika dítěte:

Klárka je bezproblémová dívka, má všestranné zájmy, zapojuje se do všech činností v mateřské škole. Je šikovná, někdy až moc stydlivá.

Průběh kresby:

Při mých pokynech namalovat svoji rodinu se Klárka pustila do práce. Neváhala s kresbou, věděla dobře co má dělat. Po ukončení kresby popsala kdo je na obrázku.

Interpretace:

Na obrázku Klárka namalovala všechny členy rodiny. Klárka a sestra jsou na obrázku namalovány v oranžovém oblečku. Při otázce, proč má Klárka a sestra stejnou barvu, odpověděla že je to tím, abychom poznali děti v rodině, jelikož jsou na obrázku všichni stejně velcí. Všichni se usmívají. Postavám chybí nos.

U Klárky je počet bodů ze screeningového dotazníku v pořádku.

Na následující straně 40 je uvedena kresba Klárka (5), obr.č. 3.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č. 3).

Kresba č. 4

Pohlaví: chlapec

Jméno: Daniel

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Daneček bydlí s maminkou, tatínkem, sestrou. Sestra je mladší, navštěvuje taktéž stejnou školku jako Daneček. Funkční rodina. S rodiči žádný problém, vždy s mateřskou školkou spolupracují, pomáhají.

Osobní charakteristika dítěte:

Daniel je bystrý chlapec, rád se ve školce zapojuje do činností. Pomáhá své mladší sestře. Má rád soutěživé hry, ale někdy neunes prohru a pláče. Ale trvá to jen chvíli. Při vysvětlení je vše opět v pořádku.

Průběh kresby:

Při vyzvání „namalujte svoji rodinu“ nebyl žádný problém. Daniel nakreslil rodinu, jak nejlépe dovedl. Po odevzdání mi popsal kdo je na obrázku a co všichni rádi dělají.

Interpretace:

Obrázek je veselý, Daniel používá pestré barvy. Má sestaveny postavy podle velikosti správně i podle barevnosti. Všichni se usmívají, harmonická rodina.

U této kresby jsem nenašla žádné problematické jevy.

U Daniela je počet bodů ze screeningového dotazníku v normálu.

Na následující straně 42 je uvedena kresba Daniel (5), obr.č. 4.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č.4).

Kresba č. 5

Pohlaví: chlapec

Jméno: Tomáš

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Tomášek bydlí s maminkou, tatínkem a čtyřmi sourozenci. Funkční rodina. V rodině je tedy 5 dětí. Rodina je nábožensky založená. Dvě starší sestry chodí do základní školy, ve stejné budově jako Tomášek do školky. Maminka je na mateřské dovolené s posledními dvěma sourozenci.

Osobní charakteristika dítěte:

Tomáš je bystrý chlapec, vše si pamatuje, ale je neposeda. Někdy pozlobí i paní učitelky. Své sourozence má rád. Je soutěživý, umí prohrávat.

Průběh kresby:

Při zadání úkolu nakreslit svoji rodinu se Tomáš pustil do práce. I když měl na výběr se spoustu barevných pastelek, moc je nevyužíval. Po ukončení kresby mi nedovedl odpovědět, proč nenakreslil všechny členy rodiny. Nakonec řekl, že neměl více místa na kreslení.

Interpretace:

Tomáš namaloval tatínka, maminku, nejstarší sestru a sebe. Ostatní tři sourozenci chybí. Používal černou, hnědou a červenou barvu. Všechny postavy na obrázku se smějí. Sestra, která je namalovaná na obrázku chodí do stejné budovy do školy jako Tomáš. Na otázku: proč nenamaloval ostatní 3 sourozence, řekl: „neměl jsem více místa.“

Všem postavám kromě Tomáše chybí nos. Mamince Tomáš namaloval dlouhé vlasy, i když ve skutečnosti má maminka vlasy krátké.

Tomáš namaloval postavám dlouhé nohy, které jsou varovné indikátory v kresbě, ale i přesto má počet bodů v normálu.

Na následující straně 44 je uvedena kresba Tomáš (5), obr.č. 5.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č. 5).

Kresba č. 6

Pohlaví: dívka

Jméno: Tereza

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Terezka bydlí s maminkou a tatínkem. Nemá žádné sourozence, je tzv. „jedináček“.

Maminka s tatínkem ochotní, spolupráce se školkou.

Osobní charakteristika:

Terezka je někdy hodná, jindy pozlobí děti. Má ráda, když se vše „točí“ kolem ní. Je poznat, že vyrůstá bez sourozenců. U veškerých činností by nejraději vše dělala ona jako první.

Jinak hodná, pracovitá.

Průběh kresby:

Při zadání úkolu začala malovat, používala různé barevné pastelky. Po ukončení obrázku vyjasnila postavy, které namalovala.

Interpretace:

Terezka namalovala maminku, tatínka, sebe a přimalovala babičku a dědečka, které počítá do rodiny. Jelikož mi řekla, že bydlí v jednom domě s babičkou a dědečkem. Barvy jsou veselé, pestré. Všichni se usmívají. Namalovala i sluníčko, svět je veselý.

Všechny postavy na obrázku jsou blízko u sebe.

Postavy mají dlouhé nohy, některé mají dlouhé celé tělo. Není oddělen pas. Postavám chybí nos.

I přesto je počet bodů ze screeningového dotazníku v normálu.

Na následující straně 46 je uvedena kresba Tereza (5), obr.č. 6.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedena v příloze (č. 6).

Kresba č. 7

Pohlaví: chlapec

Jméno: Michal

Věk: 6 let

Rodinná charakteristika:

Michal bydlí s maminkou, tatínkem a starší sestrou. Funkční rodina.

Osobní charakteristika:

Michal je chlapec, který se při neúspěchu rozpláče. Podle paní učitelky je rozmazlený, může si tzv. „dovolit všechno“. Účastní se činností ve školce. Někdy má svůj den, jindy je nesvůj, nechce se mu.

Průběh kresby:

Michal začal malovat svoji rodinu pečlivě, střídal i barevnou škálu pastelek. Všechny postavy namaloval tak, jak jdou po sobě-tatínek, maminka, starší sestra a Michal.

Interpretace:

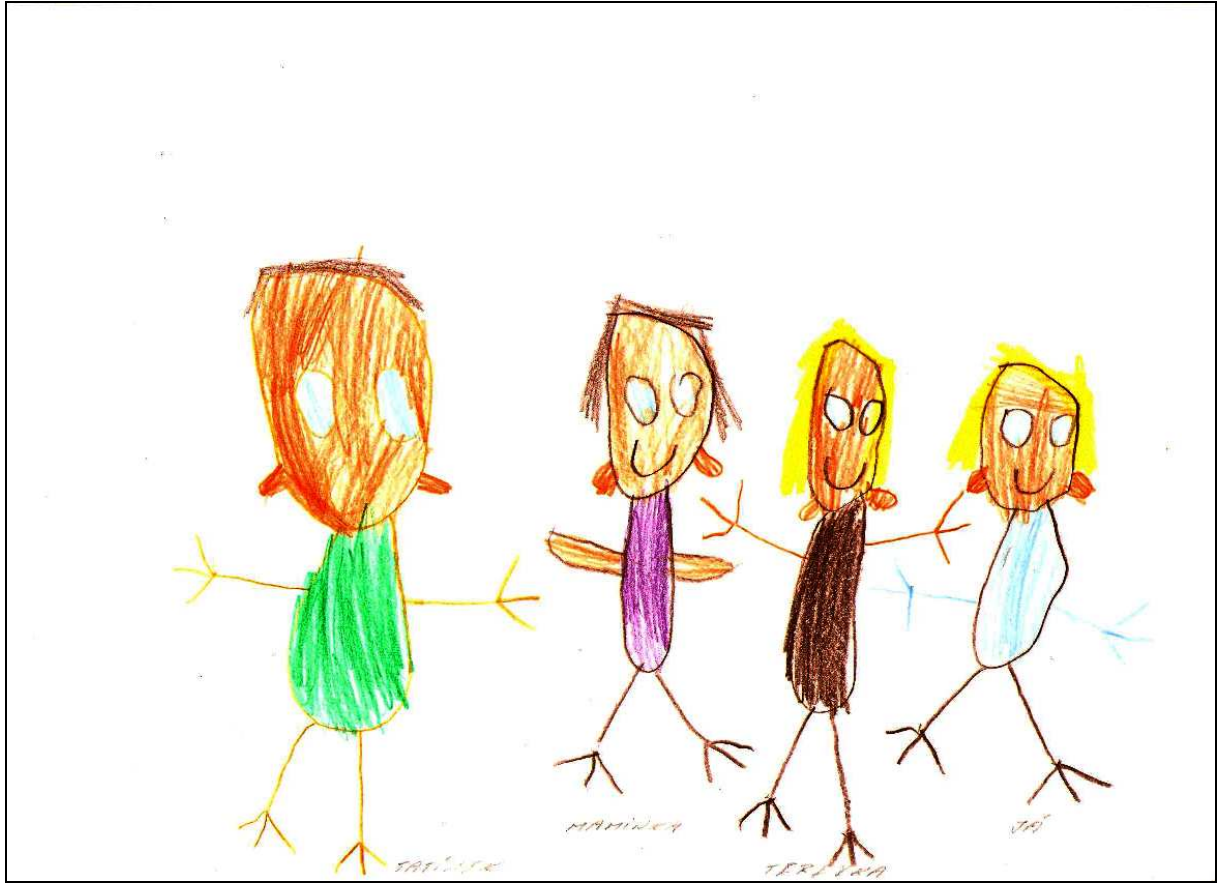
Michal namaloval všechny členy rodiny. Barvu vlasů maloval podle skutečnosti. Všem členům rodiny chybí nos. Maminka má jako jediná jiné ruce než ostatní. Na chlapcův věk kresba slabší. Všechny postavy mají veliké oči, u děvčat znamenají symbol svádění, u chlapců – homosexuální sklony. Což v tomto případě ještě nic neznámá.

Kresba je slabší na to, že dítě je předškolního věku.

Počet bodů ze screeningového dotazníku je v normálu.

Na následující straně 48 je uvedena kresba Michal (6), obr.č. 7.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uveden v příloze (č. 7).

Kresba č. 8

Pohlaví: chlapec

Jméno: Petr

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Petr bydlí s maminkou, tatínkem, sestrou. Funkční rodina.

Osobní charakteristika:

Petr je hodný chlapec, rád si hraje s legem, rád hraje fotbal. V létě s rád koupe, jezdí rád na výlety. Někdy pracuje s maminkou na zahradě.

Průběh kresby:

Petr začal malovat, nejraději používal modrou pastelku. Po dokončení obrázku mi vyprávěl, kdo je na obrázku a jak byli celá rodina na výletě v ZOO.

Interpretace:

Kresba je nakreslena podle skutečnosti postav. Největší je tatínek, potom maminka, pak starší sestra a nakonec Petr. Mraky nad rodinnými příslušníky jsou čtyři jako je členů v rodině.

U postav jsou namalovány velké uši, což svědčí o tom, že dítě touží po vědění.

Petr namaloval dlouhé nohy, které jsou varovné indikátory.

V tomto případě je počet bodů ze screeningového dotazníku v normálu.

Na následující straně 50 je uvedena kresba Petr (5), obr.č. 8.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uveden v příloze (č. 8).

Kresba č. 9

Pohlaví: chlapec

Jméno: Pepíček

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Pepíček bydlí s maminkou, tatínkem a starší sestrou. Funkční rodina. Pepíček je druhé dítě v rodině, až po letech. Starší sestra má sedmnáct let.

Osobní charakteristika:

Pepíček si rád hraje s legem, rád chodí se starší sestrou do kina a také do lesa na procházky. Ve školce se účastní všech činností jako ostatní děti.

Průběh kresby:

Pepíček maloval zadání úkolu bez problému. Vykreslil všechny členy rodiny, tak jak je vidí. Snažil se používat pestré pastelky. Po skončení mi popisoval každou postavu na obrázku.

Interpretace:

Pepíček nakreslil tatínka se zvláštním tělem, komentoval to tím, že tatínek pracuje jako řidič autobusu a doma rád chodí na počítač. Maminka a sestra jsou stejně veliké, což je v pořádku. 17ti letá dcera je stejně velká jako maminka. Všechny postavy mají vysoká těla obdélníkového tvaru a krátké nohy. Myslím, že chlapec maloval krabicová těla z důvodu profese tatínka, tatínek pracuje jako řidič autobusu. Všem postavám chybí uši, což znamená na jeho neschopnost komunikovat.

Počet bodů ze screeningového dotazníku je v normálu.

Na následující straně 52 je uvedena kresba Pepíček (5), obr.č. 9.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uveden v příloze (č. 9).

Kresba č. 10

Pohlaví: dívka

Jméno: Pavlínka

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Pavlínka bydlí s maminkou, tatínkem a starší sestrou. Starší sestra navštěvuje psychiatra.

Osobní charakteristika:

Pavlínka chodí ráda do školky. Někdy se zapojuje do činností ve školce, jindy je uzavřená do sebe. Paní učitelky mají podezření na LMD, doporučily rodičům návštěvu pedagogicko-psychologické poradny. Rodiče nereagují na doporučení.

Průběh kresby:

Pavlínka kreslila všechny rodinné příslušníky po zadání úkolu. Používala při kresbě stejné barvy-(modrou, fialovou, oranžovou), které střídala. Jednou použila černou pastelku.

Interpretace:

Kresba je viditelně odlišná. Maminka a sestry jsou nakresleny na jedné straně papíru, tatínek na straně druhé. Všechny postavy mají ruce, nohy, ale i křídla. (Myslím, že Pavlínka nakreslila křídla z důvodu toho, že v období, kdy obrázek malovala, chodili „Mikuláš, čert a anděl). Všichni mají nakloněné hlavy do boku, tatínek je od ostatních odlišený jinou barvou křídel-černé. Pavlínka a sestra mají nějaký znak na sukňích. Znak je v místě genitálií. Postavy jsou nakloněné. Všem postavám chybí uši, což je známka její neschopnosti komunikovat. Na obrázku jsou varovné indikátory a to v genitálních partiích těla, proto necháme Pavlínku obrázek nakreslit za určitou dobu ještě jednou, abychom se ujistili, že je vše v pořádku.

Počet bodů ze screeningového dotazníku je nerozhodně.

Na následující straně 54 je uvedena kresba Pavlínka (5), obr.č. 10.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č. 10).

Kresba č. 11

Pohlaví: dívka

Jméno: Markéta

Věk: 5 let

Rodinná charakteristika:

Markétka bydlí s maminkou, tatínkem a starším bráchou.

Osobní charakteristika:

Ráda chodí do školky, do činností se zapojuje jako ostatní děti průměrně. Markétka je tichá, zakřiknutá.

Průběh kresby:

Při zadání úkolu nakreslit svoji rodinu si Markétka vzala pastelky a pustila se do práce. Po dokončení obrázku vysvětlila, kdo je kdo a co rádi dělají. Byla tichá, musela jsem ji popichovat do rozhovoru.

Interpretace:

Na obrázku Markétka nakreslila maminku větší než tatínka. Ve skutečnosti je tatínek větší, proto myslím, že v rodině rozhoduje ve větší míře maminka. U všech postav chybí prsty. Maminka má nakreslené uši, ostatní postavy nemají. Postavy mají dlouhé nohy, jeden varovný indikátor.

Počet bodů ze screeningového dotazníku je v normálu.

Na následující straně 56 je uvedena kresba Markéta (5), obr.č. 11.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č.11).

Kresba č. 12

Pohlaví: chlapec

Jméno: David

Věk: 6 let

Rodinná charakteristika:

David bydlí s maminkou, tatínkem a třemi sourozenci. Starší dva sourozenci jsou z předchozího manželství matky, poslední sourozenec se nedávno narodil.

Osobní charakteristika:

Rád chodí do školky, jezdí s rodiči plavat, při hrách ve školce se umí pěkně zapojit mezi děti.

Průběh kresby:

Při zadání úkolu se dal David do práce. Nejraději používal fialovou pastelku. Po dokončení kresby mi povídal o každé postavě na obrázku. Povídal plynule, nemusela jsem ho do ničeho nutit.

Interpretace:

Na kresbě je největší tatínek. David a tatínek mají odlišnou barvu triček, ostatní mají stejnou fialovou. David a bráška mají ruce nad hlavou, jako kdyby volali „juchú“. Maminka má v bříšku miminko, v současné době se miminko narodilo. Jako jediný má David na obrázku boty. Všichni členové rodiny mají na obrázku velké ruce (větší než obličej-u tatínka).

Počet bodů ze screeningového dotazníku je v normálu.

Na následující straně 58 je uvedena kresba David (6), obr.č. 12.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č.12).

Kresba č. 13

Pavλίnka 5 let - opakovaná kresba

Jak jsem již výše uvedla varovné indikátory u obrázku č. 10 – po měsíci namalovala dívka Pavlínka nový obrázek.

Interpretace:

Na obrázku Pavlínka namalovala rodinu pohromadě, tatínek je mezi nimi, už není odstrčený. Postavy nemají křídla jako v prvním případě. Všem postavám chybí uši, což může být známkou její neschopnosti komunikovat. Pavlínka a sestra již nemají namalované indikátory na genitáliích. Varovným indikátorem jsou zde dlouhé nohy u maminky a tatínka, u Pavlíanky velké ruce oproti obličejí. Postavy mají otevřená ústa s vyceněnými zuby, to může být známkou naznačení agresivity, postavy jsou opět nakloněné. Maminka má nakreslené silné rty-mohou se vyskytovat u smyslně založených osob.

Počet bodů ze screeningového dotazníku je opět **nerozhodně**.

Na následující straně 60 je uvedena opakovaná kresba Pavlínka (5), obr.č. 13.

Vyhodnocení kresby pomocí screeningového dotazníku je uvedeno v příloze (č.13).

9 SHRNU TÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI A DOPORUČENÍ

V praktické části jsem využila kvalitativní metodu pozorování a následně rozbor dětské kresby. V tomto případě jsem postupovala opatrně, víme, že pedagogičtí pracovníci nejsou kompetentní dělat rozbor dětské kresby, ale mohou doporučit s pomocí a souhlasem rodičů dítě k odborníkům kompetentním v této oblasti.

Malovaly děti ze dvou různých mateřských školek. Obrázek kreslilo 12 dětí, chlapci i dívky. Děti pracovaly spontánně ve svém školním prostředí, tudíž jsem měla možnost všechny při této činnosti pozorovat. Kresby jsou značeny číslem se jménem dítěte. Ke každé kresbě jsem v přítomnosti dítěte vyhodnocovala jeho práci pomocí metody inquiry. Po individuálních rozhovorech s dětmi mi byl nápomocen screeningový dotazník, kde jsem označila varovné indikátory. Téměř všechny kresby jsou si podobné. Jejich úroveň je přiměřená věku předškolních dětí. Mezi všemi pracemi vykazovala nejvíce varovných indikátorů kresba č. 10. Jedná se o pětiletou dívku. Kresba mě znepokojila už tím, že na obrázku rodiny mají obě sestry zvýrazněny v místě genitálií určité znaky. Vzhledem k tomu, že v takovém případě není dobré dělat unáhlené závěry, jsem po měsíci s tímto děvčetem kresbu rodiny zopakovala. Zajímalo mě, zda se i po této době budou v kresbě objevovat stejné varovné indikátory. Výsledkem byla kresba, kde se opět objevily varovné indikátory ovšem odlišné od těch z předchozí kresby.

Po odhalení problému bychom měli postupovat uvážlivě. K samotnému odhalení je důležité, aby učitelky mateřských škol znaly základy rozboru dětské kresby, jak jsem již výše uvedla. I když nejsou kompetentní provádět rozbor dětské kresby, mohou pomoci odhalit první příznaky syndromu CAN.

V případě zmíněné respondentky doporučuji postupovat tímto způsobem: citlivě a klidně formou hry promluvit s dítětem a poté s rodiči dívky. Ze závěru rozhovoru pak vyplynou možné způsoby řešení dané situace. Pokud rodiče mají snahu situaci řešit a souhlasí, dítě by mělo být vyšetřeno odborníkem. V případě, že učitelka mateřské školy nezíská podporu rodičů, může přizvat ke spolupráci psychologa. Ten dítě pozoruje a pokud dojde ke znepokojivému závěru, měl by navázat spolupráci s rodiči.

V mém případě mě paní učitelka školky, do které chodí tato dívka, informovala, že se rodiče začali dívku více sledovat a navštěvují psychologickou poradnu.

Vzhledem k závažnosti daného tématu doporučuji, aby učitelkám mateřských škol bylo umožněno seznámit se s diagnostikou dětské kresby již během pregraduálního studia.

ZÁVĚR

„Násilí na dětech je jednoznačně základním porušením práv dětí, vždy je neospravedlnitelné a neomluvitelné, protože je tragédií na samém začátku jejich života, který tak jednoznačně předznamenává.“

MUDr. Eva Vaníčková, CSc.

Hlavním cílem bakalářské práce definovaný v úvodu je upozornit učitelky mateřských škol na potřebnost znalosti základu diagnostiky dětské kresby, i když víme, že nejsou kompetentní dělat rozbor dětské kresby.

Teoretická část se zabývá definováním jednotlivých pojmů v oblasti syndromu CAN. Jednotlivé dílčí cíle jsou děleny do kapitol, které přibližují pohled na tuto problematiku. První kapitola se zabývá definicí pojmu syndrom CAN, druhá kapitola zmiňuje zvláštní formy CAN, třetí kapitola zodpovídá otázku rizikového dítěte a rizikového dospělého neboli otázku, proč se dětem ubližuje. Čtvrtá kapitola zdůrazňuje diagnostiku, kde zmiňujeme dětskou kresbu, její symboliku a dětskou hru. Pátou kapitolu věnujeme důležitým opatřením pro ochranu a pomoc dětem, prevenci syndromu CAN a poslední šestou kapitolu zmíníme legislativu, kde bezpodmínečně patří zákon o sociálně-právní ochraně dětí, Listina základních práv a svobod a důležitá Úmluva o právech dítěte.

Praktická část má poukázat na to, že dětská kresba není pouhou hrou, ale také varovným signálem pro ty, kteří by mohli pomoci. Seznamuje nás s tím, jakým způsobem navazuje teoretická část na praktickou část. Je vysvětleno, co je cílem, definuji metodologii, průběh řešení výzkumu, soubor respondentů. Dále se praktická část věnuje doporučenému postupu při rozboru dětské kresby a vyhodnocení dětských kreseb. Myslím, že z jedné dětské kresby bychom neměli dělat ukvapené závěry, ale postupně sledovat dítě a ujistit se, zda je vše v pořádku nebo nikoli. Pokud se nám zdá, že není něco v pořádku, měli bychom situaci začít řešit.

Z vlastní zkušenosti můžu říct, že mě tato bakalářská práce velice obohatila. I když pracuji v mateřské škole jako učitelka, neměla jsem o dětské kresbě takové poznatky a informace, jako je tomu nyní. Určitě se budu na dětskou kresbu dívat trochu jinak než jak tomu bylo dříve. Dosud jsem kresbu dítěte viděla jen jako obrázek, na kterém je něco namalované, ale nyní můžu v kresbě rozpoznat určité znaky nebo detaily, které mohou pomoci k rozpoznání či vyřešení případné situace. Myslím, že bakalářská práce je přínosem učitelkám mateřských škol,

jak prohloubením znalostí dané problematiky, tak pozorováním, vnímáním dětí v pedagogické praxi.

Týraných, zneužívaných, zanedbávaných dětí je spousta kolem nás, aniž bychom to tušili. Naše společnost by se měla snažit co nejvíce zapojit, abychom pomohli těmto ohroženým dětem nebo se alespoň musíme snažit o to, aby dítě, které je ohrožováno vědělo, kam se má v takové situaci obrátit a jak se má zachovat. Protože děti potřebují naši pomoc a bránit se nedovedou.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

POUŽITÁ LITERATURA

- DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995. 248 s. ISBN 80-7169-192-5.
- GJURIČOVÁ Š., KOCOUREK J., KOUTEK J., *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3.
- PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1996. 143 s. ISBN 80-901896-5-2.
- BEDNAŘOVA, Jiřina; ŠMARDOVA, Vlasta. *Školní zralost : co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno : Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2569-4.
- VAGNEROVA, Marie. *Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří*. Praha : Portal, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- WHITNEY PETERSON, Linda; HARDIN, Milton Edward. *Děti v tísní : Příručka pro screening dětských kreseb*. Praha : Triton, 2002. 34 s. ISBN 80-7524-237-0.
- DUNOVSKÝ, Jiří a kol. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing 1999. 284 s. ISBN 80-7169-254-9.
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009, 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- DAVIDO, Roseline. *Kresba jako nástroj poznání dítěte: Dětská kresba z pohledu psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-415-1.
- VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Hana PROVAZNÍKOVÁ. *Násilí v rodině: Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 382-180-94.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
- BŮŽEK, Antonín a Jan MICHALÍK. *Informatorium: (nejen) o právech dítěte se zřetelem k otázkám výchovy a vzdělávání*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. ISBN 80-244-0054-5.
- KOUKOLÍK, František a Jana DRTILOVÁ. *Vzpouza deprivantů: O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. Praha: Makropulos, 1996. ISBN 80-901776-8-9.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005.

ISBN 80-246-0956-8.

STANČÁK, Andrej. *Klinická psychodiagnostika dospělých*. Nové Zámky: Psychoprov spol s.r.o,

1996. ISBN 80-967148-5-6.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.

Sikanazdravě, 2011. [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: www.sikanazdrave.cz

Psychodiagnostika, 2011. [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: www.psychodiagnostika.cz

Kresbawbs, 2011. [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: www.kresbawbs.cz

Policie, 2011. [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z: www.policie.cz

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1-dotazník Kristýna

Příloha č. 2-dotazník Karolína

Příloha č. 3-dotazník Klára

Příloha č. 4-dotazník Daniel

Příloha č. 5-dotazník Tomáš

Příloha č. 6-dotazník Tereza

Příloha č. 7-dotazník Michal

Příloha č. 8-dotazník Petr

Příloha č. 9-dotazník Pepíček

Příloha č. 10-dotazník Pavlína

Příloha č. 11-dotazník Markéta

Příloha č. 12-dotazník David

Příloha č. 13- dotazník Pavlína

Příloha č. 14 - prázdný dotazník podle Hardin, Peterson

SEZNAM ZKRATEK

CAN-Child Abuse and neglect (syndrom týraného zneužívaného a zanedbávaného dítěte)

OSN-Organizace spojených národů

Obr.-Obrázek

Č.-Číslo

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 0 - Speciální loutky „Jája a Pája“

Obr. č. 1 - Kristýna

Obr. č. 2 - Karolína

Obr. č. 3 - Klára

Obr. č. 4 - Daniel

Obr. č. 5 - Tomáš

Obr.č. 6 - Tereza

Obr. č. 7 - Michal

Obr. č. 8 - Petr

Obr.č. 9 - Pepík

Obr. č. 10 - Pavlína

Obr. č. 11 - Markéta

Obr. č. 12 - David

Obr. č. 13 - Pavlína

PŘÍLOHA 1

KRESBA č. 1
KRISTYLIKA - OBL. č. 1

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: KRISTYLIKA

Datum:

Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavíčka	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2)

Nerozhodné (3-5)

Podezřelý/Vyšetřit (6+)

Poznámky:

POČET BODŮ - 0 - NORMÁLNÍ!

ZÁJME VÁROVNĚ SIGNÁLŮ

SE V KRESBĚ NEVYSKÝTÍ!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

PŘÍLOHA Č. 2 - KAROLÍŇKA ODR. Č. 2
KRESBA Č. 2

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: KAROLÍŇKA Datum: _____ Věk: 6 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vycaněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelý/Vyšetřit (6+)

Poznámky: V NORMÁLU - ŽÁDNÉ VADY

SITUACE V KRESBĚ

JE VYSLOUŽENÍ

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

PLÍLMA č. 3 - KRESBA - OBL. C. 3

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: KLÁRKA Datum: _____ Věk: 5let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....	Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....	Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....	Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....	Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....	Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....	Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....	Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....	Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....	Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....	Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....	Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....	Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....	Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....	Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....	Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....	Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....	Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....	Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....	Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....	Ne (0)
25. Dešť/Mraky	Ano (0,5).....	Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....	Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....	Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....	Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: V NORMÁLU - ŽÁPNE XARO VHE
INDIKÁTOR SE V KRESBĚ
NEVYSKAZUJÍ

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo číselného zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

PRÍLOHA č. 4 - KRESBA č. 4

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: PAVIEZ Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraký	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: ČAPKOVÉ VÍROVNÉ INDIKÁTORY
SE V KRESBĚ NEVYSKYTUJÍ!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

Příloha č. 5 - Kresba obr. č. 5

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: Tomáš Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....	Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....	Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....	Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....	Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....	Ne (0)
8. Malíčká postavíčka	Ano (2.0).....	Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....	Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....	Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....	Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....	Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....	Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....	Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....	Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....	Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....	Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....	Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....	Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....	Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....	Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....	Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....	Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....	Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....	Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....	Ne (0)

Celkový počet bodů: 1

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelý/Vyšetřit (6+)

Poznámky: VAROVNÝ INDIKÁTOR -

TĚSTO JE KRESBA

V HORIZÁLU!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

Příloha 1.6 - kresba č.6

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: TEREŠA Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Malíčká postavíčka	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vycaněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýlí	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 2

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelá/Vyšetřit (6+)

Poznámky: 2 VARIOVKÉ INDIKÁTORY,
PŘESTO ŽE PODET ADOP
V NORMÁLU!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

Příloha č. 4 - Kresba - obr. č. 4

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: MICHAEL Datum: _____ Věk: 6,6

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorozci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: ŽADNE VYROVNE SANDY
SE VIDE SE NEVYSKY PVS
POET JOD V NOSTALU.

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

74/LOHNA L. 8 - PŘESPA-OBČ. Č. 8

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: PETR Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavíčka	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 1

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelý/Vyšetřit (6+)

Poznámky: 1 VÍROVNÝ INDIKÁTOR

PŘESPA JE TOČET BODŮ

V DODATKŮ!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

PRÍLOHA č. 9 - KRESBA - OBL. č. 9

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: PETIČEK Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obličda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vycaněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 0

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: KA'DLE, VÍROVNĚ
INDIKA TOY, TOČET
BODO V NORMÁLU!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

Příloha č. 10 - Kresba - Obl. č. 10

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: PAYLIUKA Datum: _____ Věk: 5,00

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3,0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3,0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3,0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3,0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3,0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3,0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3,0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2,0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2,0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2,0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2,0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2,0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2,0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2,0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2,0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1,0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1,0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1,0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1,0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1,0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 5

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2)
 Nerozhodné (3-5)
 Podezřelý/Vyšetřit (6+)

Poznámky: 5 BODŮ - NEROZHODNĚ
TATO DÍVKA TO VĚCNE
DUPĚ HANĚL SI OBROPER
ENOV!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

PEKLOVA K. M. - OBRAZEL - KRESBA U. M.

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: MARKEŤA

Datum: _____

Věk: 5,11

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....	Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....	Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....	Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....	Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....	Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....	Ne (0)
8. Maličká postavíčka	Ano (2.0).....	Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obličda	Ano (2.0).....	Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....	Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....	Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....	Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....	Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....	Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....	Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....	Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....	Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....	Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....	Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....	Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....	Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....	Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....	Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....	Ne (0)
26. Stínování obličeje	Ano (0,5).....	Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....	Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....	Ne (0)

Celkový počet bodů: 1

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2)

Nerozhodné (3-5)

Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: _____

VAROVNÝ INDIKÁTOR,
PŘESTO JE POČET BODŮ
V NORMATIVU!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

75104A K. 12 - UBRÁZEK - KRESBA K. 12

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: DAVID Datum: _____ Věk: 6,11

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavíčka	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení částí těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	<u>Ano (2.0)</u>Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 2

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: TOJET BODI V NORMÁLU!
1 VACOVÝ INDIKÁTOR
-NIE JEŠTĚ NEZJASNĚNÁ!!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a součinného posudku.

PL/LOHA č. 13 - KRESBA - obd. č. 13

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: PAVLÍNEK Datum: _____ Věk: 5 let

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavička	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhy	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Ječňorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: 4

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

- Normální (0-2) Nerozhodné (3-5) Podezřelé/Vyšetřít (6+)

Poznámky: 3 VĚROVNĚ INDIVIDUITY
TOHLE JAPŮ NEROZHODNĚ -
- OPTIMĚ PROMLOVIT S RODIČI
DIAGN!

Tyto výsledky samy o sobě neznamenaí diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

PRÍLOHA č. 14 - VZOROVÝ DOTAZNÍK
 - SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK
 PODLE HARDIN, PETERSON

WHITNEY-PETERSON, HARDIN / DĚTI V TÍSNI

SCREENINGOVÝ DOTAZNÍK PRO DĚTSKOU KRESBU LIDSKÉ POSTAVY

Jméno: _____ Datum: _____ Věk: _____

1. Explicitně vyvedené genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
2. Zakryté genitálie	Ano (3.0).....Ne (0)
3. Vynechané genitální partie	Ano (3.0).....Ne (0)
4. Vynechaná střední část postavy	Ano (3.0).....Ne (0)
5. Opouzdření	Ano (3.0).....Ne (0)
6. Dokreslené ovocné stromy	Ano (3.0).....Ne (0)
7. Postava opačného pohlaví	Ano (3.0).....Ne (0)
8. Maličká postavíčka	Ano (2.0).....Ne (0)
9. Špatné napojení části těla/Nakreslená obluda	Ano (2.0).....Ne (0)
10. Odříznuté ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
11. Vynechané končetiny (ruce a nohy)	Ano (2.0).....Ne (0)
12. Přikreslený nebo zdůrazněný pupík	Ano (2.0).....Ne (0)
13. Pilovité/Vyceněné zuby	Ano (2.0).....Ne (0)
14. Velké ruce	Ano (2.0).....Ne (0)
15. Průhlednost	Ano (2.0).....Ne (0)
16. Nakloněná postava	Ano (1.0).....Ne (0)
17. Zdůrazněné genitálie	Ano (1.0).....Ne (0)
18. Nohy pevně přitisknuté k sobě	Ano (1.0).....Ne (0)
19. Odříznutý pas	Ano (1.0).....Ne (0)
20. Extenze/Dlouhé paže/ Dlouhé nohy	Ano (1.0).....Ne (0)
21. Duhý	Ano (0,5).....Ne (0)
22. Motýli	Ano (0,5).....Ne (0)
23. Srdíčka	Ano (0,5).....Ne (0)
24. Poletující ptáci	Ano (0,5).....Ne (0)
25. Déšť/Mraky	Ano (0,5).....Ne (0)
26. Stínování obličejů	Ano (0,5).....Ne (0)
27. Jednorožci	Ano (0,5).....Ne (0)
28. X místo očí	Ano (0,5).....Ne (0)

Celkový počet bodů: _____

Bodování této kresby: (zaškrtněte)

Normální (0-2)

Nerozhodné (3-5)

Podezřelé/Vyšetřit (6+)

Poznámky: _____

Tyto výsledky samy o sobě neznamenají diagnózu tělesného, pohlavního nebo citového zneužití. Slouží pouze jako vodítko pro další vyšetření pomocí rozhovoru s dítětem, lékařské prohlídky a soudního posudku.

© 1995 Hardin/Peterson

VZOROVÝ DOTAZNÍK

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Dostálová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Linda Švrčinová
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Problematika syndromu CAN
Název v angličtině:	Issue of CAN syndrome
Anotace práce:	<p>Práce se zabývá problematikou syndromu CAN, tj. týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí, kdy seznamuje s jeho nejnámějšími podobami. Práce je rozdělena na dvě části. Teoretickou, která pojednává o formách syndromu CAN, diagnostice syndromu CAN, zaměřuje se na prevenci a legislativu k dané problematice. Druhá část, praktická, se vztahuje na diagnostiku dětské kresby a rozpoznání varovných indikátorů. Cílem práce je poukázat na potřebnost znalosti základu diagnostiky dětské kresby pro pedagogické pracovníky.</p>
Klíčová slova:	Syndrom CAN, fyzické týrání, psychické týrání, sexuální zneužívání, zanedbávání, prevence, interpretace dětské kresby.
Anotace v angličtině:	<p>This dissertation concerns the issue of CAN syndrome, i.e. battered, abused and neglected children and introduces its most common forms. The diploma work is divided into two parts. Theoretical one, which deals with forms of CAN syndrome, syndrome diagnosis and is focusing on prevention and legislation related to this matter. The second part, practical, is focused on the diagnose of children's drawing and recognition of warning indicators.</p> <p>The aim of this diploma work is to highlight the need for the knowledge of children's drawing diagnostic for educators.</p>

Klíčová slova v angličtině:	CAN syndrome, physical abuse, psychological abuse, sexual abuse, neglect, prevention, interpretation of children's drawings.
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	67 s. textu
Jazyk práce:	Český